

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 20.03.1996
COM(96) 109 def.

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

**STRUCTUURMAATREGELEN VAN DE GEMEENSCHAP EN
WERKGELEGENHEID**

STRUCTUURMAATREGELN VAN DE GEMEENSCHAP EN WERKGELEGENHEID

Inhoud

	<u>Bladzijde</u>
I. EFFECT VAN DE STRUCTURELE MAATREGELN OP DE WERKGELEGENHEID - ANALYSE EN BALANS	3
A. De structurerende werking van de Structuurfondsen is een noodzakelijke voorwaarde voor het creëren van duurzame werkgelegenheid	3
B. Een per doelstelling verschillend effect op de werkgelegenheid	10
C. Kwantificering van het effect	17
II. MOGELIJKE AANPASSINGEN : IN HET KADER VAN DE HUIDIGE PROGRAMMERING MEER DOEN EN BETER PRESTEREN TER VERGROTING VAN DE WERKGELEGENHEID	20
A. De lange-termijnvoorwaarden voor een duurzame economische groei scheppen	21
B. De groei werkgelegenheidsintensiever maken	24
C. Economische en sociale solidariteit, inclusief gelijke kansen, met een meer gerichte aanpak bevorderen	33
D. Het voor de structurele steunverlening opgezette partnerschap valoriseren en verrijken	36
Conclusies	41
Bijlagen	

STRUCTUURMAATREGELEN VAN DE GEMEENSCHAP EN WERKEGELEGENHEID

ACHTERGROND

De ernst van de situatie op de arbeidsmarkt vormt voor de Europese Unie, die momenteel zo'n 18 miljoen werklozen telt, een verontrustend probleem. De bestrijding van de werkloosheid en het creëren van nieuwe werkgelegenheid zijn dan ook belangrijke prioriteiten voor de Europese Gemeenschap en de Lid-Staten. In de lijn van het Witboek "Groei, concurrentievermogen en werkgelegenheid" heeft de Europese Raad van Essen besloten om in dit verband via door de Lid-Staten vastgestelde meerjarenprogramma's maatregelen op middellange termijn te treffen.

In haar mededeling aan de Raad over de follow-up van de Europese Raad van Essen¹ heeft de Commissie onderstreept dat er een samenhang moet zijn tussen het in Essen vastgestelde beleid en het gebruik van de Structuurfondsen. Verder heeft zij in haar recente mededeling over de tendensen en de ontwikkeling van de arbeidscontext in de Europese Unie en over de Europese werkgelegenheidsstrategie² uiteengezet op welke prioritaire gebieden de Structuurfondsen rekening moeten houden met de recente ontwikkelingen en de vooruitzichten wat het werkgelegenheidsbeleid betreft. Dit verslag is gunstig onthaald door de Europese Raad van Madrid, die met name heeft gewezen op de voor alle partijen gunstige effecten van een betere coördinatie van het economisch en structuurbeleid van de Unie.

Met een budget van 170 miljard ecu tegen prijzen van 1995 (inclusief het Cohesiefonds) voor de periode 1994-1999 spelen de Structuurfondsen in het kader van de economische en sociale samenhang een belangrijke rol bij de bevordering van de werkgelegenheid, met name in de Lid-Staten en regio's waarop hun activiteiten via hoofdzakelijk door de Lid-Staten vastgestelde programma's zijn geconcentreerd. Zij steunen het scheppen van werkgelegenheid op middellange en lange termijn door enerzijds de aanpassing van de kapitaalgoederen en van de personele middelen en anderzijds de werking van de arbeidsmarkt te verbeteren. Verder hebben zij ook effect op korte termijn, dankzij een grotere vraag naar goederen en diensten.

Ter verkleining van de hardnekkige verschillen tussen de regio's van de Europese Unie, onder meer op het gebied van de werkgelegenheid, wordt met het structuurbeleid gestreefd naar een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de prioritaire regio's. Die verschillen op het vlak van werkgelegenheid - de werkloosheidspercentages in de onderscheiden regio's variëren tussen 3,4 % en 34,7 %, wat neerkomt op een verhouding van 1 op 10 - dreigen er binnen de Europese Unie ook tot ernstige spanningen te leiden (zie bijlage 1).

De werkloosheidsstatistieken moeten bovendien worden aangevuld met gegevens over de participatiegraad (verhouding tussen de beroepsbevolking en de leeftijdsgroep 15-64 jaar), die informatie over gevallen van onderbenutting van het arbeidspotentieel kan opleveren. Ook hier zijn de verschillen groot : de

---

¹ COM(95)74 def. van 8 maart 1995.

² COM(95)465 def. van 11 oktober 1995.

participatiegraad varieert tussen 51 % en 86,5 % (zie bijlage 2), waarbij de laagste percentages vooral in het zuiden van de Unie worden genoteerd (Noord-Griekenland, Spanje, de Mezzogiorno).

In de andere regio's draagt het structuurbeleid bij tot een actief werkgelegenheidsbeleid dat is gericht op de inschakeling van jongeren, van langdurig werklozen en van met uitsluiting bedreigde personen, en op de aanpassing van de arbeidskrachten aan de industriële omschakelingen.

Via hun bijdrage aan de bevordering van de werkgelegenheid kunnen de structuurfondsen bovendien tot de gelijkheid van kansen, waarvan de Europese Raden met nadruk hebben verklaard dat zij een prioritaire taak van de Unie en haar Lid-Staten is.

I. EFFECT VAN DE STRUCTURELE MAATREGELEN OP DE WERKGELEGENHEID - ANALYSE EN BALANS

A. De structurerende werking van de Structuurfondsen is een noodzakelijke voorwaarde voor het creëren van duurzame werkgelegenheid

- 1) In het algemeen gesproken hebben de structurele maatregelen een dubbele werking :
  - a) De eigenlijke werking, aan de aanbodzijde : de door de Structuurfondsen medegefinancierde investeringen dragen bij tot een verbetering van de economische prestaties van het produktie-apparaat door uitbreiding en aanpassing van de kapitaalgoederen en van de personele middelen, waardoor een werkgelegenheidsgroei op termijn mogelijk is.
  - b) Een bijkomend effect, aan de vraagzijde : de maatregelen hebben niet alleen een direct effect op de werkgelegenheid : er zijn ook belangrijke indirecte effecten die verband houden met de stijging van de uiteindelijke vraag. Bovendien doet het effect van deze maatregelen zich ook buiten de steungebieden gevoelen (leakage effects), voornamelijk in de meer ontwikkelde gebieden.

Globaal genomen kan het structuurbeleid worden beschouwd als een element van het nationaal economisch beleid, waaraan het een financiële bijdrage levert. Een typisch voorbeeld van zo'n opzet is de "Gemeinschaftsaufgabe" in Duitsland, een nationale steunregeling met regionale doelstellingen.

Macro-economisch effect

Aandeel in de door de betrokken regio's verrichte investeringen

Het aandeel van de communautaire investeringssteun (met name uit het EFRO) in alle door de overheid en de particuliere sector gedane bruto-investeringen in vaste activa bedraagt bijna 12 % in Griekenland, tussen 8 en 9 % in Ierland en Portugal, en 7 % in de betrokken Spaanse regio's. Aan de hand van deze percentages, waarbij nog geen rekening is gehouden met het Cohesiefonds, kan het economisch effect van de Fondsen worden bepaald. Het gaat hier om het procentuele aandeel in de totale investeringen, zowel die van de particuliere sector als die van de overheid. Wanneer alleen de overheidsinvesteringen worden bekeken, worden deze percentages zeer hoog, en kunnen zij zelfs 50 % van deze investeringen bedragen.

Effect op de groei in de begunstigde landen

Op grond van de eerste ramingen betreffende de vastgestelde CB's kan worden gesteld dat deze CB's een duidelijk effect op de groei en dus op de werkgelegenheid zullen hebben. Voor Portugal en Griekenland wordt de dankzij de communautaire steun verwezenlijkte extra groei van het BBP geraamd op 0,5 % per jaar (meer dan 1 % als ook de nationale bijdrage wordt meegerekend). Zo zullen het Portugese en het Griekse BBP in 1999 naar verwachting 3 % hoger liggen dan zonder communautaire overdrachten het geval zou zijn.

De eerste resultaten van de ramingen voor Spanje en voor Ierland duiden op een extra groei van het BBP van de betrokken regio's met 0,4 % per jaar (0,7 % als de nationale bijdrage wordt meegerekend), wat betekent dat het BBP in 1999 2 % hoger zal liggen dan zonder steun het geval zou zijn.

Uiteraard hangt het reële effect op de groei grotendeels af van de totale economische context, dus ook van de resultaten van het macro-economisch beleid en van de ontwikkeling van de wereld economie.

- 2) In het kader van de structuurmaatregelen wordt een hele reeks hulpmiddelen ingezet, die op drie soorten acties zijn gericht : steun voor infrastructuur, steun aan de productiesector en ontwikkeling van het menselijk potentieel.
- a) Ontwikkeling van de infrastructuur heeft een stimulerend effect op de groei en, daardoor, op de werkgelegenheid :
- i) betere infrastructuur biedt externe voordelen voor de particuliere sector (hogere produktiviteit en lagere produktiekosten). Dit geldt met name voor de regio's van doelstelling 1 met de minste infrastructuurvoorzieningen;
  - ii) het effect op de werkgelegenheid is doorgaans positief; daarbij kan het gaan om :
    - directe effecten, voornamelijk in verband met de aanleg van de betrokken infrastructuur; het

- betreft hier uiteraard tijdelijke en deels exogene arbeidsplaatsen;
- indirecte effecten in verband met de externe voordelen van de totstandbrenging van de infrastructuren en in verband met de benuttingsgraad ervan; hierbij varieert de werkgelegenheidsintensiteit.

Infrastructuur

De grote door het EFRO ondersteunde programma's voor spoorweginfrastructuur in Italië en in Griekenland dragen rechtstreeks bij tot het creëren en het in stand houden van respectievelijk 37 000 en 11 600 arbeidsplaatsen. Het indirecte effect kan worden geraamd op 57 000 arbeidsplaatsen in Italië en op 7 100 in Griekenland. Het programma voor de bouw en uitrusting van 15 ziekenhuizen dat voor de Spaanse regio Castilla-León is gepland, levert 445 directe arbeidsplaatsen op. Volgens een eerste, waarschijnlijk te lage, raming tenslotte komt het effect van de in 1993 door het Cohesiefonds gefinancierde infrastructuur neer op een totaal van 40 000 manjaren, waarbij dan nog 7 500 manjaren komen in verband met het in werking houden van de infrastructuur.

b) Steun aan de productiesector

Hier dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de steunverlening aan de bedrijven zelf en de indirecte steunverlening door verbetering van de dienstverlening :

- i) directe steunmaatregelen : het effect van deze steunmaatregelen op de werkgelegenheid varieert, daar het verband tussen deze steun en de werkgelegenheid ook verschilt naar gelang van de aard van de investering (produktiviteit, capaciteit, bestrijding van de verontreiniging, diversificatie), het soort sector (verhouding kapitaal-arbeid) en de vraag in hoeverre bindende afspraken zijn gemaakt over het scheppen van werkgelegenheid. Ook moet de nadruk worden gelegd op hun belangrijkste beperking : daar deze steun vaak automatisch wordt verleend, is het niet altijd mogelijk om in de subsidiebesluiten rekening te houden met de factor werkgelegenheid. In de verordeningen betreffende de Structuurfondsen is in ieder geval bepaald dat deze steunregelingen gericht moeten zijn op bevordering van het scheppen of het in stand houden van duurzame werkgelegenheid, hetgeen dan ook systematisch door de Commissie en door de Lid-Staten moet worden geverifieerd. Bovendien blijken veel directe steunmaatregelen onvoldoende te zijn toegesneden op groeisectoren, terwijl zij doorgaans ook meer de grote bedrijven ten goede komen en niet zozeer de MKB-bedrijven, die vaak voor nieuwe technologie en nieuwe werkgelegenheid kunnen

zorgen. Tenslotte wordt deze steun vaker voor materiële investeringen dan voor immateriële investeringen gebruikt.

Investeringssteun

In Spanje, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk is een positief effect op de werkgelegenheid een absolute voorwaarde voor investeringssteun, in Spanje zelfs op grond van wettelijke bepalingen. In Portugal, en in mindere mate, in Italië daarentegen is de investeringssteun gericht op het concurrentievermogen van de bedrijven en blijkt het werkgelegenheidseffect dan ook pas op middellange termijn.

- ii) Dienstverlening aan de bedrijven : deze immateriële maatregelen vormen een wezenlijk onderdeel van de steunverlening aan de productiesector :
- hun effect op de werkgelegenheid is diffuus : het immaterieel kapitaal wordt erdoor versterkt en de doeltreffendheid en het concurrentievermogen van de plaatselijke bedrijven worden erdoor verbeterd. Deze dienstverlening bestaat uit :
    - . advies en begeleiding, inclusief financiële instrumentering;
    - . ondersteuning van innovatie, kwaliteit en OTO, hetgeen met name in de meest afgelegen en minst ontwikkelde gebieden van belang is. In deze laatste gebieden moet doelbewust worden gewerkt aan voorlichting en aan de verspreiding van toepassingen;
  - hoewel hun direct effect op de werkgelegenheid (arbeidsplaatsen van de betrokken dienstverleners) relatief beperkt blijft, gaat het toch vaak om zeer hoog gekwalificeerde werkgelegenheid met een grote toegevoegde waarde die een belangrijke bijdrage kan leveren aan met name de oprichting van bedrijven, het promoten van nieuwe technologieën en het intensiveren van de uitwisseling van informatie tussen onderzoekcentra en bedrijven.

Dienstverlening aan de bedrijven

Het subprogramma voor industrie van het Portugese CB legt in de omschrijving van de doelstellingen bijzondere nadruk op het leveren van een compleet gamma van nieuwe diensten aan de bedrijven.

De GPD's van doelstelling 2 in het Verenigd Koninkrijk bevatten specifieke maatregelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van strategische MKB-groeperingen in veelbelovende sectoren op regionaal niveau : het accent wordt daar gelegd op de ontwikkeling van kleine bedrijven op plaatselijk niveau.

De ondersteuning van innovatie en OTO wordt bijzonder belangrijk geacht in het kader van doelstelling 6. Zo zal Finland in deze gebieden zo'n 35 % van de middelen van zijn programma hiervoor gebruiken. Verder maakt de invoering van telecommunicatievoorzieningen in plattlandsgebieden het mogelijk bepaalde activiteiten op te zetten in geïsoleerde gebieden en toegang te bieden tot bepaalde diensten en opleidingen (zoals bij "telecottages" in het Verenigd Koninkrijk).

Tenslotte kan het communautair programma van de EBIC's worden genoemd in het kader waarvan geïntegreerde begeleiding aan de oprichters van MKB-bedrijven wordt geboden : dit programma heeft sedert zijn start in 1984 al bijgedragen tot de consolidering van ongeveer 5 600 bedrijven, wat 27 000 directe arbeidsplaatsen in de landen van de Unie heeft opgeleverd.

c) Ontwikkeling van het menselijk potentieel

Hier kunnen allerlei effecten op het concurrentievermogen, de groei en de werkgelegenheid worden genoemd.

Duidelijkheidshalve kunnen de volgende twee categorieën worden onderscheiden :

- i) Investerings in menselijk kapitaal via maatregelen op onderwijs- en opleidingsgebied, voor zover de opgeleide arbeidskrachten opgenomen kunnen worden in het arbeidsproces. Deze investeringen verhogen het productiepotentieel van de factor arbeid, die steeds belangrijker is voor het economisch herstel en het groeiproces. Wanneer gekwalificeerde arbeidskrachten beschikbaar zijn, kunnen materiële investeringen met grotere produktiviteit worden verwezenlijkt, en kunnen nieuwe kennis en technieken gemakkelijker worden verspreid, hetgeen dan weer bijdraagt tot een verbetering van de doeltreffendheid van de bedrijven en een versterking van de concurrentiepositie.
- De aanpak van de Structuurfondsen bestaat erin op de arbeidsmarkt afgestemde kwalificaties te ontwikkelen door het systeem voor onderwijs en initiële opleiding te moderniseren en de voorzieningen voor de vorming gedurende het hele beroepsleven te verbeteren. Verder streven de Structuurfondsen naar een verbetering van het menselijk potentieel op het gebied van onderzoek, wetenschappen en technologie, met name via onderwijs van het post-universitaire type en de opleiding van beheerders en technici voor onderzoeksinstituten. Op middellange en lange termijn zal dit potentieel bijdragen tot het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen en het consolideren van arbeidsplaatsen die aan internationale concurrentie zijn blootgesteld.
- ii) Actieve maatregelen op de arbeidsmarkt. Deze maatregelen beïnvloeden zowel het aanbod van arbeidskrachten, via opleidingsmaatregelen, als de vraag ernaar, via werkgelegenheidssteun. Deze maatregelen dragen ertoe bij de starheid van de arbeidsmarkt te verminderen en betekenen zo een belangrijke steun voor de macro-economische beleidsmaatregelen ter versterking van het groeiproces. Zij beïnvloeden rechtstreeks het werkloosheidsniveau door de kansen op werk voor de minst gekwalificeerde bevolkingsgroepen te verbeteren. Dankzij de combinatie van subsidiëring van lage lonen en verbetering van de kwalificaties is het mogelijk de beschikbare arbeidskrachten te valoriseren en de sociale samenhang te versterken.

Menselijk potentieel

In het kader van het CB voor Griekenland worden aanzienlijke bedragen besteed aan de ontwikkeling en modernisering van de systemen voor onderwijs en initiële opleiding. Kenmerkend voor de daarbij toegepaste strategie is het volgende :

- voor het middelbaar onderwijs werd vooral de nadruk gelegd op aanpassing van de onderwijsprogramma's, bevordering van de technische en wetenschappelijke vakken, en invoering van de informatica;
- herwaardering van het beroepsonderwijs en het leerlingwezen vormt een prioriteit binnen het systeem voor initiële opleiding;
- in het hoger onderwijs gaat de aandacht vooral uit naar de modernisering van het beheer van de universiteiten en een verbetering van de contacten met het bedrijfsleven.

Wat de valorisatie van het ten nutte maken van het menselijk potentieel via opleiding betreft zullen in Portugal dankzij de programma's "Basiskennis" en "Beroepsopleiding en werkgelegenheid" 31 200 werknemers waarvan 4 700 in de onderzoeksector, kunnen worden opgeleid. Dergelijke maatregelen zijn ook van fundamenteel belang voor door de industriële omschakelingen getroffen gebieden van doelstelling 2.

Hulp bij de integratie is een aspect dat bij het beleid voor de steden in verschillende Lid-Staten bijzondere aandacht krijgt. Zo wordt in de Franse gebieden van doelstelling 2 structurele steun verleend ten behoeve van centra voor opleiding en arbeidsbemiddeling, waarin diensten voor arbeidsbemiddeling en initiatieven voor opleiding en begeleiding van werklozen worden bijeengebracht.

In de periode 1989-1993 werd ongeveer 11 % van het totale steunbudget in het kader van doelstelling 5b besteed aan beroepsopleiding; voor de nieuwe periode zal dat ongeveer 15 % zijn, zodat de actieve bevolking op het platteland beter kan worden opgeleid en kan worden voorbereid op banen in voor een aantal regio's nieuwe sectoren, zoals toerisme of milieu.

B. Een per doelstelling verschillend effect op de werkgelegenheid

Het effect op de werkgelegenheid hangt af van de intensiteit en de combinatie van de steunmaatregelen, die verschillen naar gelang van de uitgangssituatie, de doelstelling van de Fondsen en de Lid-Staat.

- 1) Voor de regio's van doelstelling 1, waaraan op termijn 70 % van de steun van de Structuurfondsen ten goede zal komen, wordt het prioritaire doel van het scheppen van werkgelegenheid voornamelijk via bevordering van de groei nagestreefd, met de bedoeling de verschillen in BBP per hoofd te verkleinen. Dit verklaart waarom zeer veel belang wordt gehecht aan de modernisering en aanpassing van de produktiesector ter verbetering van de concurrentiepositie, en aan de verschillende basisinfrastructuurvoorzieningen. Wat de werkgelegenheid betreft is het vooral de bedoeling een economische basis te leggen voor een duurzame ontwikkeling, met mogelijkheden voor nieuwe werkgelegenheid op lange termijn, o.a. door verbetering van onderwijs, beroepsopleiding, onderzoek en technologische innovatie.

Op korte termijn is het effect van deze aanpak op de werkgelegenheid deels positief en deels negatief. Zo wordt tijdelijke werkgelegenheid gecreëerd in sectoren als de bouw, maar gaan ook arbeidsplaatsen verloren ten gevolge van de modernisering en de herstructurering van de economie (landbouw en traditionele sectoren). In dit verband zij gewezen op de wezenlijke bijdrage van het actieve arbeidsmarktbeleid dat erop is gericht de inzetbaarheid van de arbeidskrachten te verbeteren.

Doelstelling 1

De ontwikkelingsstrategie in het kader van het CB voor Ierland is gebaseerd op versterking van de kwetsbare sectoren van de economie. Op lange termijn zal een versterking van deze sectoren hun concurrentiepositie en hun productiecapaciteit, en daardoor ook de werkgelegenheid, ten goede komen. De steunmaatregelen ten behoeve van de agro-levensmiddelenindustrie - de belangrijkste bron van werkgelegenheid in het land - zijn gericht op instandhouding van de werkgelegenheid en verbetering van de produktiviteit in het stadium van de produktie, en op verhoging van het aantal arbeidsplaatsen in de verdere stadia, dus bij de verwerking en de afzet.

In Portugal zal de economische ontwikkeling ertoe leiden dat het aandeel van de actieve landbouwbevolking in de totale actieve beroepsbevolking zal afnemen van 16,7 % in 1991 tot minder dan 10 % in 1999. De door de Structuurfondsen meegefinancierde programma's zijn onder andere bedoeld om de negatieve gevolgen van die structuuraanpassing te helpen opvangen. Verder zijn tussen 1989 en 1993, volgens het met planning belaste ministerie, dankzij het directe effect van het CB 80 000 arbeidsplaatsen gecreëerd, maar aan het einde van de periode bleek dat de totale werkgelegenheid stabiel was gebleven, hetgeen erop wijst dat in de sectoren die geherstructureerd werden evenveel werkgelegenheid verloren is gegaan.

- 2) Voor de regio's van doelstelling 2, die voornamelijk op grond van werkgelegenheidscriteria als zodanig worden aangemerkt, geldt het diversifiëren en opnieuw tot leven brengen van een afnemende industriële activiteit als prioriteit. Daarbij wordt gestreefd naar onmiddellijk resultaat voor de werkgelegenheid. Ook de kleinere geïndustrialiseerde gebieden van doelstelling 1 in het Verenigd Koninkrijk (Merseyside), België (Henegouwen) en Frankrijk (Nord-Pas-de-Calais), die in feite zeer vergelijkbare kenmerken vertonen, kunnen tot deze categorie worden gerekend.

De gebruikte instrumenten zijn dus voornamelijk gericht op ondersteuning van de productiesector en op het valoriseren van het menselijk potentieel, met een zo onmiddellijk mogelijk resultaat voor de werkgelegenheid.

Wat de ondersteuning van de productiesector betreft wordt in de meeste GPD's prioriteit gegeven aan de endogene ontwikkeling door de oprichting van bedrijven en aan steun voor investeringen die werkgelegenheid in bestaande bedrijven scheppen. Naast deze directe investeringssteun wordt ook veel indirecte steun ter verbetering van de bedrijfsomgeving toegekend.

Doelstelling 2

De tendens naar concentratie van de steunmaatregelen op de productiesector is bijzonder duidelijk in de programma's van het Verenigd Koninkrijk, waar de steun aan het MKB in de huidige programmeringsperiode ten opzichte van de vorige is gestegen van 10 % tot 30 % van de totale steun. Bovendien is de medefinanciering uit de particuliere sector gestegen. Een dergelijke tendens, zij het minder uitgesproken, kan ook worden waargenomen in Duitsland (GPD's voor met name Saarland en Noordrijn-Westfalen) en in Frankrijk (GPD voor Lotharingen), waar in de meeste GPD's de nadruk ligt op innovatiesteun en steunmaatregelen ten behoeve van bedrijfsverzamelgebouwen.

Wat de valorisatie van het menselijk potentieel betreft zijn de maatregelen voornamelijk gericht op verbetering van de productiebasis van de bedrijven en van het bedrijfsbeheer, met name in het MKB. Zo moet de diversificatie van de regionale economie worden gesteund en moeten de arbeidskrachten de mogelijkheid krijgen om zich aan te passen aan de nieuwe behoeften bij de productie in verband met de toepassing van nieuwe technologieën.

In het algemeen dient erop te worden gewezen - en het betreft hier een punt dat samenhangt met het vorige - dat de financieringen voor infrastructuur (inclusief die in verband met de productiesector) in vergelijking met de vorige programmeringsperiode aanzienlijk zijn gedaald. Wat de werkgelegenheid betreft is daardoor de kosten-batenverhouding van deze programma's ongetwijfeld verbeterd.

- 3) Wat de doelstellingen 5 en 6 betreft gaat het voornamelijk om het in stand houden van de economische bedrijvigheid, de werkgelegenheid en de bevolking op het platteland - dat vaak dunbevolkte gebieden omvat waar economische diversificatie nodig is - alsmede in de visserij.

- Met betrekking tot doelstelling 5a (modernisering van de landbouwstructuur) valt op te merken dat de desbetreffende verordeningen op niet-gedifferentieerde wijze voor de hele Europese Unie gelden. Zij zijn onlangs aan de nieuwe voorschriften betreffende de Structuurfondsen aangepast, waardoor deze doelstelling beter kan worden ingepast in de ruimtelijke doelstellingen (met name integratie in doelstelling 1), en nieuwe actieterreinen als het milieu en de diversificatie van de activiteiten in de landbouwsector, in aanmerking kunnen worden genomen.

Via de steunmaatregelen in dit verband wordt ieder jaar bijgedragen tot de vestiging van ongeveer 15 000 jonge landbouwers, die investeringssteun voor hun bedrijf ontvangen. Verder worden ieder jaar op 33 000 landbouwbedrijven de productie- en arbeidsomstandigheden verbeterd en gemoderniseerd, waardoor een beter gebruik

kan worden gemaakt van de gezinsarbeidskrachten, nieuwe arbeidsplaatsen worden gecreëerd en jonge landbouwers ervan worden weerhouden hun regio te verlaten.

Ook de compenserende vergoedingen zijn belangrijk : met deze vergoedingen wordt aan ongeveer 1 miljoen bedrijven op 56 % van het grondgebied van de Europese Unie de mogelijkheid geboden een redelijk inkomen te halen, zodat het betrokken deel van de plattelandsbevolking ter plaatse kan blijven.

Meer nog dan de landbouwsector levert de agro-levensmiddelensector een groot aantal arbeidsplaatsen. Door de investeringen voor de verbetering en de verwerking van landbouw- en bosproducten kan dit aantal in bepaalde branches nog toenemen, vooral in branches die zich richten op nieuwe markten en nieuwe consumptieproducten bieden.

- Met betrekking tot doelstelling 5a - Visserij heeft het FIOV tot taak om, enerzijds, de visserij-inspanning te verminderen en zo overbevissing tegen te gaan, en, anderzijds, een sector die een ernstige structurele crisis doormaakt, te versterken.

De eerste reeks steunmaatregelen heeft onvermijdelijk een negatief effect op de werkgelegenheid, wat enigszins kan worden gecompenseerd via flankerende maatregelen die door de Europese Unie zijn goedgekeurd: steunmaatregelen ten behoeve van de nationale regelingen voor vervroegde pensionering en individuele forfaitaire uitredingspremies voor jongere vissers. Van de tweede reeks maatregelen mag daarentegen een positief effect op de werkgelegenheid worden verwacht, waarbij echter moet worden opgemerkt dat de versterking van de concurrentiepositie van de Europese visserij toch hun belangrijkste doel blijft.

Doelstelling 5a (Visserij)

Op het gebied van de verwerking van de visserijproducten bijvoorbeeld kan het FIOV bijdragen tot het creëren, tussen nu en 1999, van 750 arbeidsplaatsen in Italië en 1 100 arbeidsplaatsen in Duitsland. Het zal echter vooral bijdragen tot het behoud van de bestaande, door de crisis in de sector bedreigde werkgelegenheid. Dit geldt ook voor de steun van het FIOV voor de aquacultuur (naar verwachting 1 300 nieuwe arbeidsplaatsen in Ierland), en voor de investeringen ter modernisering van de vloot en de havenuitrusting.

In ieder geval kan het FIOV alleen werkgelegenheid in stand houden of scheppen door deze productiesector te steunen. Het communautaire initiatief PESCA daarentegen bevordert de werkgelegenheid en de ontwikkeling van het menselijk potentieel in de kustgebieden in het algemeen, omdat het kan bijdragen tot de instandhouding van het activiteitsniveau in deze gebieden zowel buiten als binnen de visserijsector: enerzijds kunnen maatregelen voor de diversificatie van de bedrijven en de omscholing van vissers voor andere activiteiten als toerisme of aquacultuur, worden gefinancierd; anderzijds kunnen in het kader van PESCA opleidingscursussen ter verbetering van de beroepskwalificaties of de algemene ontwikkeling van de zeevissers financieel worden gesteund.

- Met betrekking tot doelstelling 5b zijn de steunmaatregelen ten behoeve van de werkgelegenheid vooral geconcentreerd op de diversificatie van de activiteiten. Terwijl deze diversificatie in de landbouw vooral op behoud van de werkgelegenheid is gericht, met name via meer lokale toegevoegde waarde, zijn de meeste nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd in andere sectoren, in het bijzonder toerisme, MKB, diensten en sinds kort milieu. Daarbij wordt vaak een belangrijke plaats ingenomen door het plattelandstoerisme, waarvan de snelle groei ook heeft geleid tot de ontwikkeling van allerlei bijkomende activiteiten.

Doelstelling 5b

De steunmaatregelen op het gebied van het milieu zijn vooral gericht op de bestrijding van de vervuiling in de landbouw en de agro-levensmiddelenindustrie (bouw van zuiveringsstations in Trento in Italië), de waterzuivering in een honderdtal gemeenten in Limousin (Frankrijk), de ontwikkeling van de biologische landbouw in Bretagne (Frankrijk), en de aanleg van bossen in Cantabrië (Spanje). Daarnaast worden nu steeds vaker maatregelen genomen voor economische exploitatie van het beschermde milieu. In ongeveer 20 regio's waarvoor een evaluatie is verricht, werden 1 270 initiatieven op het gebied van het milieu genoteerd, waardoor zeer veel nieuwe arbeidsplaatsen konden worden gecreëerd.

Ook maatregelen voor renovatie en ontwikkeling van dorpen hebben tot talrijke investeringen geleid met, tot op heden, een belangrijk multiplicatoreffect, met name in de bouwnijverheid, in het bijzonder in de nieuwe Duitse Länder. Zoals onder meer blijkt uit het voorbeeld van Frankrijk speelt de steun aan de toeristische sector een belangrijke rol in de diversificatie van de regio's van doelstelling 5b. Wanneer wordt afgegaan op de door de Structuurfondsen gefinancierde toeristische voorzieningen, blijkt er voorts een snel groeiende belangstelling te bestaan voor natuurtoerisme (wandelingen naar de Mont-St.-Michel over de bij eb drooggevallen zandplaten) en wandel- en avontuurtoerisme (Stevenson-route).

- Voor doelstelling 6 geldt min of meer hetzelfde, met dien verstande dat de programma's nog maar zeer kort geleden zijn vastgesteld. Daar de betrokken gebieden nog minder dichtbevolkt zijn dan die van doelstelling 5b, spelen de uitgaven voor OTO en NTIC een belangrijke rol in de economische diversificatie.
- 4) De maatregelen in het kader van de doelstellingen 3 en 4 ten slotte zijn het sterkst op de arbeidsmarkt georiënteerd en daardoor direct van invloed op de werkgelegenheid: zij zijn in eerste instantie gericht op aanpassing van de vraag naar arbeid aan het aanbod, en zo op de bezetting van de beschikbare arbeidsplaatsen. Momenteel valt ongeveer 8 % van de maatregelen van de Fondsen onder doelstelling 3. Zij betreffen de integratie van jongeren (36 %), van langdurig werklozen (40 %) en van met uitsluiting bedreigde personen (16 %), en specifieke acties ten behoeve van gelijke kansen voor vrouwen en mannen (5 %).

Doelstelling 3

De maatregelen in het kader van doelstelling 3 zijn gericht op de ontwikkeling/consolidatie van het nationale werkgelegenheidsbeleid, met inachtneming van de regionale en plaatselijke behoeften. Zo vormen de structurele maatregelen in de Duitse Länder een aanvulling op de initiatieven in het kader van de Duitse nationale wet bevordering werkgelegenheid. Het aantal begunstigden van de gezamenlijk gefinancierde maatregelen wordt geraamd op 400 000.

In Spanje zijn de structurele maatregelen, in verband met de zeer hoge jeugdwerkloosheid, geconcentreerd op de inschakeling van jongeren in het maatschappelijk en het beroepsleven. De communautaire steunmaatregelen vormen een aanvulling op de nationale maatregelen, die zijn gericht op een verbetering van het percentage schoolbezoek in de leeftijdsgroep 16-18 jaar, overeenkomstig de doelstellingen van het communautair initiatief YOUTHSTART.

Verder valt ongeveer 2 % van de maatregelen van de Structuurfondsen onder doelstelling 4, die betrekking heeft op de verbetering van de aanpassing van de werknemers aan de gewijzigde omstandigheden in het bedrijfsleven.

Doelstelling 4

In Frankrijk zijn de belangrijkste begunstigden van de maatregelen in het kader van doelstelling 4 de minst geschoolde werknemers, die de voornaamste slachtoffers van de veranderde omstandigheden in het bedrijfsleven zijn. Op grond van de anticiperende maatregelen kan ook subsidie worden verleend voor prospectieve studies van bedrijfstakken, voor de advisering en het diagnostische onderzoek van bedrijven en voor sommige werkzaamheden van de regionale waarnemingsposten voor werkgelegenheid en opleiding. Ook is bepaald dat ten minste 70 % van de werknemers die van de maatregelen in het kader van doelstelling 4 profiteren, afkomstig moet zijn van bedrijven met minder dan 500 personeelsleden, waarbij bijzondere aandacht wordt geschonken aan de bedrijven met minder dan 250 werknemers.

Hoofddoel in Denemarken is de werknemers in het MKB meer mogelijkheden te bieden op het gebied van de permanente educatie, dit ter versterking van de maatregelen om het veranderen van werkkring te bevorderen.

Het effect van de maatregelen in het kader van de doelstellingen 3 en 4 op de werkgelegenheid kan uitsluitend per geval en met behulp van een passende methodologie worden beoordeeld. De verwachting is echter dat in de periode 1994-1999 ongeveer 11 miljoen personen van de medegefinancierde maatregelen zullen profiteren.

De omstandigheden waaronder de maatregelen van de Structuurfondsen in het kader van de doelstellingen 3 en 4 worden uitgevoerd, zijn in het algemeen ongunstig: de langdurige werkloosheid neemt massale vormen aan en het tempo van de economische herstructurering versnelt, een ontwikkeling waarvan vooral degenen die op de arbeidsmarkt het zwakst staan, het slachtoffer worden. In deze moeilijke context blijken de structurele maatregelen bijzonder nuttig. De medegefinancierde programma's, die zijn opgezet voor de korte en middellange termijn, versterken namelijk de samenhang tussen groei en nieuwe werkgelegenheid en verminderen zo de druk op de achterstandsgroepen. Ondanks de geringe middelen die ervoor beschikbaar zijn, hebben deze maatregelen ook een multiplicatoreffect op het nationale beleid. Zo wordt in plaats van een passief beleid van inkomensgarantie steeds meer een actief beleid gevoerd en vinden doeltreffend gebleken methoden op steeds ruimere schaal ingang via de partnerschappen en netwerken die via die maatregelen zijn ontstaan.

Een en ander wordt geïllustreerd door de overzichtstabellen in bijlage 3. In die tabellen is voor alle doelstellingen per Lid-Staat vermeld welk bedrag is bestemd voor elk van de grote categorieën structurele maatregelen.

C. Kwantificering van het effect

Uit de programmering van de structurele maatregelen voor de periode 1994-1999, die in het kader van het partnerschap is uitgewerkt, blijkt dat bevordering van de werkgelegenheid in de hele Unie een belangrijk doel is. Er blijkt echter ook uit hoe moeilijk het is werkgelegenheidsdoelstellingen te kwantificeren in harde cijfers, aangezien het onduidelijke en veeleer indirecte effecten kan betreffen.

- 1) Vaak zijn in een programma veel gegevens over de werkgelegenheid opgenomen waaruit blijkt hoe bezorgd de nationale en regionale overheden zijn wat dit aspect betreft. Deze bezorgdheid geldt zeer in het bijzonder voor de regio's waaraan steun wordt verleend.

De verstrekte gegevens zijn echter meer een illustratie van de problemen die bij het bepalen van doelstellingen inzake de instandhouding van werkgelegenheid en bij het evalueren van de werkgelegenheidseffecten worden ondervonden, dan een illustratie van het totale effect dat mag worden verwacht. Dit komt door een gebrek aan consensus, zowel op methodologisch als op

operationeel niveau, over de wijze waarop de effecten van de maatregelen op de werkgelegenheid moeten worden berekend. Zo kan bijvoorbeeld in regio A worden verwacht dat de sanering van industrieterreinen 30 arbeidsplaatsen per geïnvesteerd miljoen ecu zal opleveren, terwijl in regio B het effect van eenzelfde maatregel wordt geraamd op 300 arbeidsplaatsen per geïnvesteerd miljoen ecu.

Een dergelijk verschil is niet noodzakelijk het gevolg van het feit dat het ene programma doeltreffender is dan het andere. Het houdt veeleer verband met de typen werkgelegenheid waarmee rekening wordt gehouden. In sommige gevallen wordt bijvoorbeeld alleen rekening gehouden met de arbeidskrachten die nodig zijn om het betrokken industrieterrein te saneren, terwijl in andere gevallen dergelijke tijdelijke werkgelegenheid juist buiten beschouwing blijft, maar wordt geschat hoeveel arbeidsplaatsen zullen worden geschapen door de bedrijven die zich op het gesaneerde terrein vestigen.

Enerzijds is dus inzicht nodig in de verschillende manieren waarop werkgelegenheid kan ontstaan dankzij de maatregelen van de Structuurfondsen. Anderzijds moet worden nagegaan hoe het komt dat het totale effect kan worden onderschat of overschat (gepoogd zal moeten worden een methodologie te ontwikkelen om te voorspellen hoeveel arbeidsplaatsen een maatregel zal opleveren). Zoals reeds in een voorbeeld is aangegeven, kan werkgelegenheid op verschillende manieren ontstaan :

- omdat arbeidskrachten nodig zijn voor de te verrichten werkzaamheden zelf: sanering van industrieterreinen, aanleg van bijbehorende wegen, opleidingsprogramma's voor een en ander, enz.;
- de resultaten van de verrichte werkzaamheden kunnen op hun beurt ook voor directe werkgelegenheid zorgen: nieuw personeel voor de bediening van de installaties die door de Structuurfondsen zijn medegefinancierd, werkgelegenheid ter plaatse in geval van een toeristische attractie, enz.;
- dan ontstaat er ook nog werkgelegenheid die kan worden beschouwd als een indirect uitvloeisel van de structuurmaatregelen: werkgelegenheid die te danken is aan de hogere koopkracht waartoe de structuurmaatregelen hebben geleid, bedrijven die worden opgericht omdat de omgevingsfactoren gunstiger zijn geworden en er beter geschoold personeel voorhanden is, enz.

De indirecte effecten zijn erg moeilijk te berekenen omdat daarvoor nauwkeurig bekend moet zijn wat de invloed op de werkgelegenheid is van aspecten waarmee de Structuurfondsen zich niet rechtstreeks bezighouden.

Om al deze redenen, en vooral door het ontbreken van een gemeenschappelijke methodologie, zijn de verstrekte gegevens nogal heterogeen en zijn zij bijgevoeg vrij moeilijk in een synthese samen te vatten.

Volgens de ramingen in de GPD's voor de doelstellingen 2 en 5b gaat het voor de betrokken periode om respectievelijk 650 000 en 518 000 arbeidsplaatsen. De relatieve omvang van de arbeidsmobiliteit in de betrokken gebieden of, omgekeerd, van het gebrek daaraan is echter een factor die maant tot grote voorzichtigheid bij het interpreteren van deze cijfers.

- 2) Om iets aan deze problemen te doen heeft de Commissie opdracht gegeven tot een aantal studies die snel verbetering moeten brengen in het inzicht in en de berekening van de effecten van de betrokken maatregelen op de werkgelegenheid.
- Doordat de structurele overdrachten van de Unie een belangrijke macro-economische dimensie bezitten, vooral in de Lid-Staten die in hun geheel of grotendeels onder doelstelling 1 vallen (Griekenland, Spanje, Ierland, Portugal en Italië), oefenen zij een directe invloed uit op de werkgelegenheid. In die gevallen waarin doelstelling 1 het hele grondgebied van de Lid-Staat of althans een aantal belangrijke regio's bestrijkt, konden op basis van macro-economische relaties analyses van het type "van algemeen naar meer gedetailleerd" worden uitgevoerd. Het betreft een techniek die zijn beperkingen heeft, met name door het statische karakter van de verbanden waarvan wordt uitgegaan, maar die toch een ruwe schatting mogelijk maakt van het algehele effect van de structurele maatregelen op de inkomens en de werkgelegenheid.

Volgens onafhankelijke analyses zullen over de periode 1994-1999 in alle regio's van doelstelling 1 ongeveer 1,2 miljoen arbeidsplaatsen, dit is 4,1 % van de beroepsbevolking, te danken zijn aan de uitvoering van de CB's. Voor Portugal betreft het bijvoorbeeld 190 000 arbeidsplaatsen, voor Spanje 220 000, voor Griekenland 260 000 en voor de nieuwe Duitse deelstaten 160 000. Daarvan is echter slechts een deel nieuwe werkgelegenheid, waardoor deze cijfers kunnen verschillen van de ramingen van de Lid-Staten. Het voordeel van deze aanpak is echter dat homogeen en vergelijkbaar cijfermateriaal wordt verkregen over de aantallen arbeidskrachten die in de betrokken Lid-Staten werk hebben dankzij de communautaire maatregelen.

Dit onderzoek van de lopende programmering maakt het mogelijk verbeteringen voor te stellen, met name aan de toezichtcomités, waarbij een en ander in het verlengde ligt van de ideeën die zijn uiteengezet in de mededeling van de Commissie over de Europese strategie voor de werkgelegenheid. Bij deze verbeteringen gaat het om een aanpassing van zowel de inhoud als de wijze van uitvoering van de betrokken maatregelen, met inachtneming van de beleidslijnen die reeds zijn overeengekomen. Daartoe zal gebruik worden gemaakt van alle beschikbare speelruimte (effect van de "deflator", programmatische herschikkingen binnen de grenzen van de bevoegdheid van het toezichtcomité, enz.) en ook zal worden gestreefd naar een nauwere samenhang tussen de macro-economische effecten van deze verbeteringen en de geografische gebieden waarvoor zij in feite zijn bedoeld.

II. MOGELIJKE AANPASSINGEN : IN HET KADER VAN DE HUIDIGE PROGRAMMERING MEER DOEN EN BETER PRESTEREN TER VERGROTING VAN DE WERKGELEGENHEID

De Structuurfondsen hebben tot taak de economische en sociale cohesie in de Unie te ondersteunen. In de eerste plaats dienen dus de voorwaarden te worden geschapen voor een sterke en duurzame groei in de context van de intensievere internationale concurrentie en de snellere technologische veranderingen. Een dergelijke groei is echter, hoewel van wezenlijk belang, op zichzelf niet voldoende om het vraagstuk van het tekort aan werkgelegenheid op te lossen. Tegelijk moet ook een werkgelegenheidsintensievere groei worden nagestreefd.

De huidige ontwikkeling in de richting van een arbeidsverdeling die wordt gekenmerkt door een geringe participatiegraad en een hoog werkloosheidspercentage, is onaanvaardbaar en moet plaats maken voor een benadering die tot een volledige benutting van beroepsbevolking en economisch potentieel leidt. Dit zal onder meer een grotere economische en sociale solidariteit en een actiever werkgelegenheidsbeleid vergen.

Het gaat er dus om in het kader van de lopende programmering te streven naar aanpassingen die de effecten op de groei zelf en op het werkgelegenheidsintensieve karakter ervan kunnen vergroten. Daartoe dienen de speelruimte en de flexibiliteitsmarges die binnen de huidige programmering nog voorhanden zijn, bij voorrang te worden gebruikt om gestalte te geven aan de volgende krachtlijnen :

A. De lange-termijnvoorwaarden voor een duurzame economische groei scheppen

- 1) In de eerste plaats dient erop te worden toegezien dat het nodige belang wordt gehecht aan immateriële investeringen, die immers een belangrijke motor van de economische groei zijn geworden. De nadruk die de Structuurfondsen leggen op het bevorderen van onderzoek, ontwikkeling en innovatie, met name in het MKB, en op de voortdurende ontwikkeling van het menselijke kapitaal via onderwijs en opleiding is noodzakelijk als bijdrage tot de ontwikkeling en de verspreiding van nieuwe technologieën en produktiewijzen.
  - a) Omdat investeringen in het menselijke kapitaal een essentiële component van de immateriële investeringen vormen, moeten zij bij uitstek³ worden bevorderd. In de huidige context dient het accent met name op de volgende prioritaire doeleinden te liggen :
    - het betrokken aanbod moet zo worden uitgebreid dat alle jongeren onderwijs en een initiële opleiding kunnen genieten. De Structuurfondsen moeten daarin een belangrijke rol spelen, vooral in die regio's van de Unie waar de voorzieningen op dit gebied het minst ontwikkeld zijn;
    - een geïntegreerd systeem voor onderwijs en opleiding gedurende het hele beroepsleven dient te worden bevorderd;
    - structuur en inhoud van onderwijs en opleiding moeten worden aangepast aan de behoeften die als gevolg van de economische en technische veranderingen ontstaan. Het gaat daarbij om de aanpassing van leerplannen, het instellen van mechanismen voor contacten tussen scholen en de werkende wereld daarbuiten (leerlingstelsel, stimulering van de ondernemingszin, ...) en het bevorderen van door bedrijven georganiseerde opleidingen;
    - investeringen door overheid en particuliere sector in onderwijs en opleiding dienen te worden bevorderd en er moeten adequate structuren worden opgezet om toe te zien op de rentabiliteit van deze investeringen.
  - b) In het licht van de betrokken ontwikkelingen lijkt ook een versterking van de dienstverlening ter ondersteuning van bedrijven, en met name van het MKB, zeer wenselijk. In dat verband zouden de nationale en regionale steunregelingen

---

³ Deze aanpak is voortdurend aanbevolen in de Witboeken van de Commissie over "Groei, concurrentievermogen en werkgelegenheid", "Sociaal beleid" en "Onderwijzen en leren: naar een cognitieve samenleving".

duidelijker te worden toegespitst op het voorzien in de behoeften aan dienstverlening van hoge kwaliteit in het MKB, welke categorie bedrijven bijzonder flexibel is wat de organisatie van de produktie betreft. Nog belangrijker is dat de dienstverlening voor verschillende gebieden wordt gecombineerd.

Hoewel vooral in de afgelopen tien jaar in de regio's tal van organisaties zijn ontwikkeld die diensten aan het MKB verlenen, wat ertoe heeft geleid dat in het veld allerlei tamelijk gespecialiseerde instellingen werkzaam zijn die elkaar vaak beconcurreren, kunnen bedrijfsleiders immers nog steeds maar heel moeilijk een algemeen adviseur vinden die hen na bestudering van hun behoeften doorverwijst naar specifieke dienstverlening. Daarom heeft de Commissie onlangs enkele modelprojecten opgezet die tot doel hebben op regionaal niveau hulp te bieden bij de uitwerking van een strategie om de innovatie en de technologische ontwikkeling in het MKB te ondersteunen (regional innovation strategy of RIS). Een dergelijke strategie komt tot stand door het aanbod van ondersteunende dienstverlening te analyseren en de verleende diensten onderling te vergelijken en aan de uiteenlopende behoeften van het MKB aan te passen, waarbij ernaar wordt gestreefd deze diensten te groeperen en in de vorm van een regionaal netwerk te organiseren en ze dan bereikbaar te maken via een enkel contactpunt (ontwikkelingsmaatschappij, kamer van koophandel, Europees bedrijfsinnovatiecentrum (BIC), technologiecentrum, Euro Info Centrum, enz.).

Bovendien wordt bij dergelijke dienstverlening het adviseringsaspect doorgaans niet gecoördineerd met het financiële aspect, waardoor de verleende diensten veel minder doeltreffend zijn. Het gebrek aan kapitaal maakt het MKB immers kwetsbaar en is de oorzaak van het merendeel van de problemen die deze categorie bedrijven op het gebied van duurzaamheid, ontwikkeling en internationalisering ondervindt.

De Commissie beveelt dus aan de financiële dienstverlening - met name op het gebied van start- en risicokapitaal en andere financieringstechnieken - systematisch te integreren in de structuren voor de advisering en begeleiding van het MKB. Ook internationale marketing is een belangrijke factor in de ontwikkeling van het MKB.

- 2) Ook aan de begeleiding van de technologische innovatie moet bijzondere aandacht worden besteed. In dat perspectief wordt een aantal communautaire programma's uitgevoerd en is een debat op gang gebracht in het kader van het Groenboek over de innovatie waaraan de Commissie op 20.12.1995 haar goedkeuring heeft gehecht.

Daarbij moet de uitdaging die de informatiemaatschappij betekent, krachtig worden aangepakt. Door een passende activering op regionaal en plaatselijk niveau dient voor een betere anticipering op de technologische ontwikkelingen te worden gezorgd, zodat deze niet alleen maar worden ondergaan.

Dankzij de toepassingen op telematicagebied is het nu technisch mogelijk snel en tegen lagere kosten te voldoen aan de vraag naar individuele dienstverlening van hoge kwaliteit bij burgers (telegeneeskunde, onderwijs en opleiding, handel, reserveringen, enz.), werkenden (telewerken), bedrijven en plaatselijke overheden.

Het effect van deze nieuwe technologieën op de werkgelegenheid is beslist niet alleen positief omdat menselijke taken worden gerationaliseerd en geautomatiseerd. De betrokken ontwikkeling is echter onontkoombaar en dus is het hoe dan ook noodzakelijk lang van tevoren begeleidende maatregelen te nemen. Als die begeleiding slaagt, bieden de betrokken technologieën ook kansen :

- in de minst ontwikkelde gebieden (doelstellingen 1 en 5b) en de meest afgelegen gebieden (doelstelling 6) ontstaan nieuwe en ruimere mogelijkheden om arbeid aan te bieden en gebruik te maken van vakkennis : voorbeelden zijn het belangrijke potentieel op het gebied van telewerken en de kwaliteitsverbetering die mogelijk wordt gemaakt door medisch telediagnostiseren;
- opleidingen kunnen persoonlijker en toegankelijker worden gemaakt, wat vooral van belang is in het kader van de doelstellingen 2, 3 en 4 : in een wereld die steeds sneller verandert, is het een belangrijke troef als kennis voortdurend wordt geactualiseerd en programma's naar behoefte kunnen worden aangepast;
- in het algemeen geldt dat er meer vrije tijd kan komen : de hogere produktiviteit die aan deze nieuwe technologieën te danken is, zal op den duur leiden tot een daling van de arbeidstijd, wat ongetwijfeld een positief effect zal hebben op de nieuwe bronnen van werkgelegenheid in de sector dienstverlening.

Daar ligt het belang van de communautaire proefprojecten voor begeleiding van de informatiemaatschappij die recentelijk in het kader van IRIS zijn gelanceerd en ook van de proefprojecten op grond van artikel 10 van het EFRO en artikel 6 van het ESF.

Informatietechnologieën

De programma's bevatten een aantal experimenten en ideeën die vermelding verdienen: in Limousin en Aquitaine (Frankrijk) worden vormen van een "telesecretariaat" ontwikkeld en in Zweden en Finland worden met structurele steun op ruimere schaal nieuwe werk-, opleidings- en onderwijsmethoden ingevoerd. De te volgen weg wordt geïllustreerd door Britse programma's die berusten op "knowledge-based industries" en op de integratie van toerisme, cultuur en mediasector. Hetzelfde geldt voor de steun die in Frankrijk voor OTO in het MKB wordt verleend om te komen tot regionale "excellence".

B. De groei werkgelegenheidsintensiever maken

Het gaat er hier om speelruimte te creëren om de relatie tussen groei en werkgelegenheid te herstellen, aan welke relatie momenteel afbreuk wordt gedaan door de noodzaak op middellange termijn concurrerend te blijven. Daartoe moet bijzondere aandacht worden besteed aan :

1) Het werkgelegenheidsaspect bij de financiering van infrastructuur en produktieve investeringen, een factor waaraan in de meest ontwikkelde regio's uiteraard meer gewicht moet worden toegekend.

a) In het algemeen kan het volgende worden gezegd :

- met betrekking tot de tenuitvoerlegging dient te worden opgemerkt dat de bij de selectie van de projecten gehanteerde methoden en criteria niet altijd bevredigend zijn, aangezien soms sprake is van een niet-gedifferentieerde handelwijze die alleen op verlaging van de totale kosten van de investering is gericht. Hoewel een verbetering is geconstateerd vergeleken met de vorige periode, kunnen die methoden en criteria nog selectiever worden gemaakt en moeten zij in sterkere mate die acties bevoordelen die de meeste arbeidsplaatsen kunnen scheppen. Voorts zouden de procedures voor de toekenning van steun moeten worden vereenvoudigd en versneld, met name voor het MKB.

Criteria voor de selectie van de projecten

Het in het Verenigd Koninkrijk gehanteerde "scoring system" is een van de mogelijkheden voor een doeltreffende ondersteuning van de kwalitatieve analyse van de steunmaatregelen. Dit systeem berust op twee essentiële componenten : enerzijds moeten de projecten aan een aantal basiscriteria voldoen, en anderzijds zijn er specifieke criteria die het mogelijk maken de kwaliteit van een project te evalueren in relatie tot de betrokken maatregel. De werkgelegenheid is een van de basiscriteria, wat betekent dat een project dat geen (netto) werkgelegenheid creëert, niet veel kans maakt te worden goedgekeurd. Bij de criteria om een project te toetsen in het licht van de betrokken maatregel gaat het om aan het type maatregel aangepaste indicatoren van de kosten per eenheid, waaronder de kosten per gecreëerde arbeidsplaats. Alleen de meest doeltreffende projecten, d.w.z. de projecten met de gunstigste verhouding kosten/gecreëerde arbeidsplaatsen, kunnen in het kader van de betrokken steunregeling worden gesubsidieerd.

Ook enkele toezichtcomités in regio's van doelstelling 5b, bijvoorbeeld in de Franse regio Provence-Alpes-Côte d'Azur, hebben het scheppen van nieuwe werkgelegenheid opgenomen in de criteria die zij bij het selecteren van hun projecten hanteren.

- voor de evaluatie moeten adequatere en aan de uiteenlopende kenmerken van de regio's aangepaste methoden worden gebruikt die een betere toetsing aan de gekwantificeerde doelstellingen inzake te creëren en in stand te houden arbeidsplaatsen mogelijk maken. In het kader van het operationele toezicht kunnen "controlepanelen" worden gerealiseerd om nog tijdens de uitvoering een tussenstand van de gesorteerde effecten te kunnen opmaken, vooral voor belangrijke maatregelen die verhoudingsgewijs veel arbeidsplaatsen moeten opleveren.
- b) Infrastructuurwerkzaamheden en steunmaatregelen voor investeringen moeten beter worden begeleid om het effect op de plaatselijke werkgelegenheid te maximaliseren. De werkgelegenheid die door de aanleg van grote infrastructuurvoorzieningen wordt gecreëerd, kent immers twee beperkingen : het gaat om tijdelijke arbeidsplaatsen en bovendien bestaat het gevaar dat de betrokken arbeidskrachten grotendeels elders worden aangeworven. Daarom moet in nauwe samenwerking met de opdrachtgevers en uitvoerders van grote projecten doelbewust worden gestreefd naar maximalisering van de plaatselijke werkgelegenheidseffecten van de betrokken werkzaamheden. Maatregelen in die zin dienen, om de

gunning van opdrachten niet te beïnvloeden, vanzelfsprekend pas te worden genomen na de toewijzing (cf. kader). Ook kunnen verschillende onderdelen van een opdracht worden uitbesteed aan plaatselijke bedrijven, dit geheel en al in overeenstemming met de koers die de Commissie volgt met het oog op verbetering van de kansen van het MKB om overheidsopdrachten in de wacht te slepen.

Tevens moet bijzondere aandacht worden besteed aan mogelijkheden om een permanent karakter te geven aan de plaatselijke arbeidsplaatsen en toekomstkansen die aldus zijn gecreëerd (cf. kader).

Met betrekking tot grote investeringen in bedrijven kan eenzelfde gedachtengang worden ontwikkeld (gerichte opleiding van werknemers en maatregelen om het plaatselijke MKB op het vereiste niveau te brengen).

Flankerende maatregelen bij infrastructuurwerkzaamheden

De werkgelegenheid die door infrastructuurwerkzaamheden wordt gecreëerd, draagt een tijdelijk karakter omdat zij verbonden is met de aanleg van de betrokken infrastructuur; bovendien wordt bij het naderen van de voltooiing meestal niets gedaan om een deel van die werkgelegenheid om te zetten in permanente arbeidsplaatsen (cf. de gang van zaken in Andalusië rond de wereldtentoonstelling van 1992 in Sevilla, die in dit verband een schoolvoorbeeld is). Volgens een schatting voor de grote bouwwerkzaamheden in het kader van doelstelling 1 wordt mogelijk 50 à 80 % van de betrokken prestaties geleverd door bedrijven (en arbeidskrachten) uit een andere regio en soms zelfs uit een andere Lid-Staat. Dit percentage verschilt uiteraard van geval tot geval afhankelijk van de vereiste vakbekwaamheid en van de bevolkingsdichtheid in het betrokken gebied.

Om de plaatselijke werkgelegenheidseffecten van dergelijke maatregelen te vergroten, zouden na de gunning van de opdrachten de volgende maatregelen kunnen worden genomen:

- voor elke plaats van uitvoering worden de behoeften aan vakmensen van tevoren geraamd;
- deze behoeften worden vergeleken met de arbeidskrachten die op de plaatselijke of regionale arbeidsmarkt beschikbaar zijn;
- voldoet het plaatselijke aanbod niet aan de behoeften, dan wordt dit opgevangen door middel van (door het ESF medegefinancierde) intensieve opleidingsprogramma's.

Er kunnen ook maatregelen worden genomen om permanente arbeidsplaatsen te scheppen:

- hetzij voor werkzaamheden ter plaatse: onderhoud, reparatie en beheer van de betrokken infrastructuurvoorziening en bijbehorende algemene dienstverlening (levering van verbruiksartikelen, horeca-activiteiten, enz.), waarbij het om naar schatting 100 000 plaatselijke arbeidsplaatsen per jaar kan gaan, welk aantal nog groter kan uitvallen als er systematisch naar wordt gestreefd werkgelegenheid te creëren op het gebied van "nabije" dienstverlening, met name in de milieusector;
- hetzij voor werkzaamheden elders: bundeling van bekwaamheid of deskundigheid op een of meer vakgebieden die belangrijk zijn voor de betrokken werkzaamheden, met het doel er later voor soortgelijke werkzaamheden elders gebruik van te kunnen maken.

Wat flankerende maatregelen bij investeringen in bedrijven betreft, opent het CB voor de nieuwe Duitse deelstaten perspectieven in de hier aangegeven richting, waarbij het accent op de recycling van industriële materialen ligt en een strategie voor samenwerking tussen bedrijven wordt bevorderd die nieuwe kleine en middelgrote bedrijven ten goede moet komen.

2) Compensatie, overal wat dat nodig is, voor de effecten van de modernisering van de produktieve sector, waarbij het erom kan gaan die effecten in bepaalde sectoren (b.v. de visserij) of in steden te verzachten of nog de ontvolking van het platteland af te remmen, welke laatste ontwikkeling een factor is die tot de stedelijke problemen bijdraagt. Daartoe dient de steun voor geïntegreerde benaderingen van plaatselijke ontwikkeling met het oog op de valorisatie van produkten of sectoren die niet of slechts in geringe mate aan internationale concurrentie zijn blootgesteld, versterkt en veralgemeend te worden :

a) In de eerste plaats dient een strategie voor de systematische valorisatie van de regionale economische troeven te worden gestimuleerd. Uitgangspunt voor een dergelijke strategie zijn specifieke bedrijfskolommen of afzetmogelijkheden waarbij het accent op traditie en kwaliteit ligt en die een diversificatie van de afzetmarkten van de economie van het betrokken gebied mogelijk maken : een essentiële rol is hier weggelegd voor plaatselijke produkten en dienstverlening. Die strategie kan ook worden gebaseerd op een aanbod van dienstverlening dat steunt op gerevitaliseerde middelgrote steden; deze steden moeten in sterkere mate een dergelijke structurerende rol gaan spelen.

Voor zo'n strategie is in ieder geval het volgende nodig :

- nauwere samenwerking tussen kleine en middelgrote bedrijven onderling en tussen deze bedrijven en grote bedrijven met het oog op het creëren van "innovatiezones", die kunnen worden beschouwd als een nieuwe vorm van industriegebieden;
- een in toereikende mate beschikbare kwaliteitsdienstverlening op het gebied van advisering en begeleiding, welke dienstverlening van fundamenteel belang blijkt voor de oprichting en de ontwikkeling van kleine en middelgrote bedrijven (cf. II/A/1), ook al gezien hun fundamentele rol als dynamische bron van werkgelegenheid⁴

---

⁴ cf. het rapport van de Commissie aan de Europese Raad van Madrid (CSE(95)2087) over de rol van het MKB in de EU als bron van werkgelegenheid, groei en concurrentiekracht.

- b) In de tweede plaats dient, zoals trouwens wordt bepleit in een mededeling van de Commissie aan de Raad⁵, bijzondere aandacht te worden besteed aan de benutting van "nieuwe bronnen van werkgelegenheid" via plaatselijke initiatieven op een aantal gebieden, waarbij het erom gaat te voorzien in nieuwe behoeften die nog onvoldoende zijn gedekt en in hoofdzaak verband houden met de kwaliteit van het bestaan (hulpverlening aan personen, en vooral aan bejaarden, cultuur, toerisme, "nabije" dienstverlening) en met het beheer van schaarse hulpbronnen (cultureel erfgoed; milieubeheer en -bescherming: cf. II/B/4; alternatieve energiebronnen, waaronder met name biomassa). Het gaat erom nieuwe volwaardige activiteiten te ontwikkelen die zeer arbeidsintensief zijn en zijn gebaseerd op nieuwe behoeften welke voortvloeien uit de demografische en maatschappelijke ontwikkeling van de Europese samenleving: de vergrijzing van de bevolking (in de Europese Unie is één op drie volwassenen ouder dan 60 jaar), de toeneming van de vrije tijd en het verbeterde beheer van schaarse hulpbronnen zijn de belangrijkste elementen van die ontwikkeling.
- Het fundamentele uitgangspunt is dat op deze gebieden sprake is van een potentiële koopkrachtige vraag die weliswaar opgewekt en gestimuleerd moet worden door middel van overheidssteun - met name via activering van de middelen die aan passieve werkloosheidsuitkeringen worden besteed - maar waaraan uiteraard op den duur via de commerciële sector moet worden voldaan.

---

⁵ Doc. COM(95)273 van 13 juni 1995 over een strategie voor het stimuleren van plaatselijke ontwikkelings- en werkgelegenheidsinitiatieven.

Bronnen van werkgelegenheid

In het kader van de strategieën voor het valoriseren van de regionale troeven moeten op de traditie gebaseerde bronnen van werkgelegenheid worden geactiveerd, waarbij het kan gaan om :

- unieke plaatselijke produkten die aan het verdwijnen zijn of zelfs reeds verdwenen zijn, maar die nog in het collectieve geheugen aanwezig zijn : know-how en vakkennis, vooral op ambachtelijk gebied;
- typische ambachtelijke of traditionele produkten die niet uitsluitend uit een bepaald gebied afkomstig zijn, maar wel door grote verschillen in concurrentiepositie worden gekenmerkt en vragen om een aangepaste afzetstrategie.

Voorbeelden die in de richting van een dergelijke benadering gaan, zijn te vinden in het Ierse CB, waarin een programma ter ondersteuning van de plaatselijke ontwikkeling is opgenomen dat wordt uitgevoerd via een globale subsidie met gebruikmaking van een aanpak die op "community development" is gebaseerd.

Ook het programma ter bevordering van het regionale ontwikkelingspotentieel in Portugal is onlangs (juli 1995) in deze zin bijgesteld, waarbij het accent is komen te liggen op de ontwikkeling van kleine en micro-bedrijven.

Voorbeelden van goede werkwijzen zijn tenslotte ook in overvloed te vinden bij het communautaire initiatief LEADER, aangezien de meeste plaatselijke groepen projecten ter verbetering van de vervaardiging en verkoop van typische regionale produkten ondersteunen.

Wat doelstelling 2 betreft, is de financiering van het MKB een centraal probleem, waarbij vooral het verkrijgen van startkapitaal voor bedrijven in oprichting moeilijk is. Dit financiële probleem kan niet los worden gezien van het probleem van de begeleiding van starters door instellingen die een geïntegreerde dienstverlening van hoge kwaliteit bieden op basis van een partnerschap tussen de verschillende dienstverleners in een gebied. Aan deze aspecten wordt veel belang gehecht in de GPD's van de nieuwe Lid-Statens, en vooral van Zweden.

De steunverlening op het gebied van de nieuwe bronnen van werkgelegenheid moet overigens nog worden uitgebreid. Zo zou in Griekenland een herschikking van de bestaande programma's kunnen plaatsvinden of gebruik kunnen worden gemaakt van de "deflator"-middelen om steun te verlenen voor de invoering van een door de nationale autoriteiten voorbereide werkgelegenheidsbon naar het voorbeeld van de Franse "chèque- service".

Het GPD voor de regio Merseyside (VK) legt reeds concreet de nadruk op de mogelijkheden die op het gebied van dergelijke "nabije" werkgelegenheid bestaan, zulks door 38 "pathways" uit te stippelen op basis van strategieën inzake lokale initiatieven.

- 3) Bevordering van een dynamische reorganisatie van werk en arbeidstijd die gepaard gaat met een uitbreiding van de werkgelegenheid. Wegens de snelle verspreiding van de nieuwe technieken en van de produktietypen die eruit voortvloeien, is het noodzakelijk nieuwe vormen van arbeidsorganisatie in te voeren. Achterstand op dit gebied kan een remmend effect hebben op de stijging van de produktiviteit en op de benutting van de potentiële werkgelegenheidsvoordelen van flexibele arbeidstijdregelingen. De Structuurfondsen zouden hun financiële middelen als katalysator kunnen gebruiken door een bijdrage, met name in de vorm van werkgelegenheidssteun, te leveren in de overschakelingskosten bij de toepassing van benaderingen zoals :
- regelingen waarbij werknemers die hun loopbaan tijdelijk onderbreken om een opleiding te volgen, gedurende die tijd bijvoorbeeld door een werkloze worden vervangen;
  - herschikking van de arbeidstijd tijdens het hele beroepsleven met het oog op een betere verdeling van de beschikbare werkgelegenheid.
- In dit verband dient het nodige belang te worden gehecht aan passende opleidingssystemen voor werknemers van het MKB en aan systemen die een levenslange opleiding bevorderen, alsmede aan de rol van de sociaal-economische partners.

Beheer van het werk en van de arbeidstijd

In Denemarken is in 1994 wetgeving van kracht geworden die het mogelijk maakt verlof om persoonlijke redenen voor een periode van 13 à 52 weken toe te kennen met een vergoeding op basis van de regeling inzake de werkloosheidsuitkeringen. Zo kan verlof voor permanente educatie, ouderschapsverlof of sabbatsverlof worden genomen. De vacatures kunnen worden opgevuld met (jonge) werkzoekenden. Een dergelijk rouleringssysteem maakt de arbeidsmarkt flexibeler en draagt bij tot de nascholing van de beroepsbevolking gedurende het hele beroepsleven.

- 4) Bevordering van een milieuvriendelijke groei. De bescherming van het milieu is een belangrijke bron van nieuwe werkgelegenheid. De aanleg en het onderhoud van infrastructuurvoorzieningen creëren werkgelegenheid, maar daarnaast wordt ook meer en meer belang gehecht aan de potentiële werkgelegenheid op het gebied van de met het milieu verbonden activiteiten, soms de "ecosector" genoemd.

Deze sector levert goederen en diensten ten behoeve van de meting, preventie, beperking of correctie van de schade die wordt aangericht aan water, lucht en bodem; ook de vermindering en de aanpak van afvalstoffen en geluidshinder, alsmede plaatselijke energieproductie vallen onder deze bedrijfstak. Milieu-audit en -advisering ten behoeve van andere industriesectoren worden eveneens tot de betrokken dienstverlening gerekend. De ontwikkeling van deze milieubranches, die meestal een hoog technologisch niveau hebben en ontwikkelings- en innovatie-activiteiten ontplooiën (productie van hulpmiddelen om vervuiling te bestrijden; telematicaontwikkelingen die bijdragen tot een meer geïntegreerde benadering van het milieubeheer op plaatselijk en regionaal niveau, van de preventie van risico's van natuurlijke en/of menselijke oorsprong of van het beheer van de natuurlijke hulpbronnen; technieken voor energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen), lijkt veelbelovend uit het oogpunt van het creëren van duurzame werkgelegenheid.

Voorts dient erop te worden gewezen dat het bij de dienstverlening op milieugebied, met inbegrip van de -voor de regio's van doelstelling 1 bijzonder belangrijke - werkzaamheden om de noodzakelijke infrastructuurvoorzieningen te doen functioneren en te onderhouden (b.v. het afvalbeheer, de bestrijding van vervuiling, het waterbeheer, de instandhouding van beschermde natuurgebieden, inclusief activiteiten die buiten het kader van de eigenlijke milieusector vallen, maar een belangrijke bijdrage leveren aan een betere kwaliteit van het bestaan van de burgers zoals de instandhouding van het nationale erfgoed, stadsvernieuwing, enz.), gaat om activiteiten die zeer arbeidsintensief zijn en een belangrijke bijdrage leveren aan de strijd voor meer werkgelegenheid.

Reeds in 1988 heeft de Commissie in haar mededeling over de toekomst van het platteland gewezen op het belang van een intensievere milieubescherming. In plattelandsgebieden worden nieuwe regionale perspectieven geopend door de toenemende vraag naar "natuurlijke" landbouwproducten, "groen" toerisme, natuur en verzorgd landschap. Ook andere economische activiteiten waarbij prijs wordt gesteld op een "schoon" milieu (b.v. technologisch onderzoek), kunnen in belangrijke mate bijdragen tot de diversificatie van de inkomstenbronnen in landelijke gebieden, en dus tot het behoud van de plattelandsbevolking.

Milieu

Het Cohesiefonds heeft tussen 1993 en 1999 meer dan 16 000 miljoen ecu te besteden. In de eerste twee jaren waarin dit Fonds functioneerde (1993-1994), lag de verhouding tussen milieuprojecten en vervoersprojecten op ongeveer 40/60; de Commissie acht dit onvoldoende gezien het feit dat moet worden gestreefd naar evenwicht, namelijk een verhouding van 50/50; op dit punt is dus een belangrijke verbetering nodig.

Wat doelstelling 2 betreft, is in het Duitse GPD 7 % van de beschikbare middelen bestemd voor de ontwikkeling van "schone" technologieën en produkten. Het GPD voor het Verenigd Koninkrijk zit op dezelfde lijn: in West-Schotland wordt in het kader van de prioriteit "infrastructuur van de bedrijven" 47 miljoen ecu besteed aan verbetering van het regionale imago en milieu. Het EFRO zal er bijvoorbeeld projecten subsidiëren die het mogelijk moeten maken een groter aantal terreinen te saneren en voor een nieuw gebruiksdoel te bestemmen, voorts projecten om de aantasting van historische plaatsen en monumenten tegen te gaan, en ook nog een klein aantal projecten om natuurlijke habitats aan de rand van steden te herstellen. In de regio Picardië (Frankrijk) wordt 17 % van de GPD-middelen voor het milieu bestemd en wordt een demonstratieproject uitgevoerd waarmee wordt beoogd op lokaal niveau industriële verwerkings- en valorisatieketens voor huishoudelijk afval te realiseren.

C. Economische en sociale solidariteit, inclusief gelijke kansen, met een meer gerichte aanpak bevorderen

Economische en sociale solidariteit moet hier duidelijk worden onderscheiden van het verstrekken van uitkeringen.

De stijging van de werkloosheid heeft in de hele Gemeenschap grote delen van de bevolking in een zwakke positie gebracht en heeft geleid tot een toeneming van de uitsluiting, welk verschijnsel vooral die categorieën treft die op de arbeidsmarkt het meest kwetsbaar zijn, zoals kansarme jongeren, vrouwen, langdurig werklozen en een deel van de immigranten. Om langdurige werkloosheid te bestrijden en te voorkomen, en het gevaar van een sociale tweedeling af te wenden, moet aan een hervorming van het arbeidsmarktbeleid worden gewerkt. Het gaat erom een verschuiving van een passief beleid van werkloosheidsuitkeringen naar een actief beleid te bewerkstelligen. Dit zal het mogelijk maken de beschikbare financiële middelen op produktieve wijze te gebruiken en vooral ook de werkloze en buitengesloten personen te activeren. Daartoe kunnen de werkloosheidsuitkeringen in sterkere mate aan opleiding en omscholing worden gekoppeld om zo langdurige werkloosheid en uitsluiting te voorkomen.

De overheveling van steun die tot dusver voor passieve maatregelen werd toegekend, naar actieve arbeidsmarktmaatregelen - een operatie

waardoor de overheidsfinanciën dus niet extra worden belast - zal gepaard moeten gaan met een aanpassing van het aanbod en de kwaliteit van de dienstverlening op werkgelegenheidsgebied. Deze verbeteringen zijn noodzakelijk om op de specifieke problemen van de werklozen en de meest kansarme personen, met name vrouwen, doeltreffend te kunnen reageren door het voor de betrokkenen gemakkelijker te maken een weg te volgen die toegang tot economische en sociale activiteiten geeft.

Dit houdt in dat regelingen worden opgezet waarin maatregelen op het gebied van beroepskeuzevoorlichting, opleiding, advisering en werkgelegenheidssteun worden geïntegreerd om het afleggen van het integratietraject te vergemakkelijken. In dit verband dient bij de initiatieven die worden genomen om actieve deelneming aan het economische en sociale leven te bevorderen, in het bijzonder de nadruk te worden gelegd op gelijke kansen voor vrouwen en mannen.

In haar Mededeling van 21 februari 1996⁶ heeft de Commissie voorgesteld dat de structuurfondsen bij hun interventies systematisch rekening houden met de respectieve situatie van de vrouwen en mannen ten einde een betere bijdrage tot de gelijkheid van kansen te leveren. Zij heeft eveneens denkbeelden ontwikkeld met betrekking tot de mogelijke rol van de fondsen wat betreft het combineren van gezins- en beroepsleven en de integratie van kansarme vrouwen.

Deze allereerst op activiteit en werkgelegenheid gerichte benadering kan ook worden gecombineerd met de nieuwe mogelijkheden voor werkgelegenheid. Plaatselijk ontwikkelings- en werkgelegenheidsinitiatieven zouden kunnen worden gestimuleerd uit een deel van de nu voor passieve werkloosheidssteun bestemde middelen, maar ook via nauwere samenwerking met de op concurrentie gebaseerde economie.

---

⁶ COM(96)67 def. van 21 februari 1996: "Integratie van gelijke kansen voor vrouwen en mannen in alle communautaire beleidsvormen en acties".

De solidaire economie

In het Belgische Henegouwen (doelstelling 1) streven instellingen voor wijkontwikkeling die op passende wijze met de regionale autoriteiten zijn verbonden, naar de maatschappelijke integratie van kansarme jongeren via projecten die zijn gericht op een ruimtelijke revalorisatie (woningen, scholen, wijkvernieuwing). Gewerkt wordt met groepen van zeven à acht leerlingen die worden begeleid door een sociaal werker en een ploegbaas. Het gaat om een vooropleiding tijdens welke eenvoudige technieken worden bijgebracht. Op basis daarvan moeten de betrokkenen op den duur een complexere opleiding kunnen volgen of werk kunnen vinden. In 1994 is in Henegouwen door 2 205 personen aan dergelijke acties deelgenomen. Een en ander neemt gemiddeld 453 uur per deelnemer in beslag. Gemiddeld komen de kosten voor elke deelnemer op 6 ecu/uur.

Met het oog op de integratie van zeer sterk gemarginaliseerde personen kunnen de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW's) in België de betrokkenen een individuele begeleiding geven die erop is gericht hun enige opleiding te geven enerzijds, en ervoor te zorgen dat zij in aanmerking komen voor de sociale zekerheid anderzijds. Hieraan wordt gemiddeld 1 350 uur per persoon besteed.

In Kolding (Denemarken) heeft een groep met uitsluiting van de arbeidsmarkt bedreigde jongeren een oude Russische onderzeeboot verbouwd tot een toeristische attractie. Het betrof een project van de gemeente waarvoor het ESF steun in het kader van doelstelling 3 (40 %) heeft verleend. De opleiding bestond uit een combinatie van praktische en theoretische cursussen. Na een basiscursus (geschiedenis, talen, opleiding tot toeristengids) konden de deelnemers kiezen uit verschillende cursussen voor beroepsopleiding (informatica, elektronika, commerciële opleiding, metaalbewerking) en praktische werkzaamheden (vervaardiging van publikaties, communicatieve werkzaamheden, inrichting van een museum voor onderzeeërs, enz.). In de eerste drie jaren waren er 110 deelnemers, van wie er 69 werk hebben gevonden of een opleidingscursus volgen. De kosten bedroegen gemiddeld 18 ecu per deelnemer per uur.

In Lelystad (Nederland) is een replica van een schip uit de zeventiende eeuw gebouwd. Jaarlijks hebben zo'n 50 langdurig werklozen aan dit project deelgenomen. Een en ander is begeleid met programma's voor beroepsopleiding. In de loop van de tijd is het geheel uitgegroeid tot een toeristische attractie en is de bestaande structuur omgezet in een sociaal-culturele organisatie. Van de 350 deelnemers heeft het merendeel (224) werk gevonden in de particuliere sector, terwijl anderen (70) nog in opleiding zijn.

De Engelse kerk in Hamburg (Duitsland) is in de jaren 1991-1994 gerenoveerd door een groep van tien langdurig werklozen, die een gedegen opleiding op het gebied van bouw, architectuur en renovatietechnieken hebben gekregen. Aan dit project heeft het ESF circa 170 000 ecu bijgedragen.

D. Het voor de structurele steunverlening opgezette partnerschap valoriseren en verrijken

De krachtlijnen die in het vorenstaande zijn beschreven, bieden heel wat mogelijkheden om de werkgelegenheid te bevorderen. Om deze mogelijkheden volledig te kunnen benutten zal het partnerschap echter moeten worden versterkt en vernieuwd met eerbiediging van de specifieke competentie en de positie van elk van de partners in de verschillende etappes van het proces. De speelruimte zit immers niet zozeer in de inhoud van of de financiële middelen voor de structurele maatregelen, als wel in de wijze waarop deze maatregelen worden uitgevoerd.

- 1) In dit verband is een ruimere deelneming door de betrokken partijen nodig om een toegevoegde waarde te realiseren op drie gebieden : economisch, financieel en politiek.

Wat het economische aspect betreft, is het wegens de zeer heterogene werkgelegenheidssituatie in de verschillende gebieden noodzakelijk de maatregelen nauwkeuriger te richten om doeltreffend te kunnen werken, wat betekent dat nauwere contacten met het plaatselijke niveau moeten worden onderhouden. Om met gebruikmaking van alle hulpbronnen van een gebied bedrijvigheid in stand te kunnen houden of te kunnen creëren is het voorts noodzakelijk een gezamenlijke aanpak te ontwikkelen en duidelijk te maken dat ondernemerschap wordt beloond.

De beschikbare overheidsmiddelen zijn afhankelijk van de budgettaire mogelijkheden, die steeds kleiner worden. Als ook de particuliere sector bij het financiële partnerschap wordt betrokken voor die maatregelen die voor deze sector het meest direct van belang zijn, kunnen de hefboomwerking en het werkgelegenheidseffect van deze maatregelen worden versterkt. In dit verband dient ook nader aandacht te worden besteed aan de samenhang tussen structuurbeleid en concurrentiebeleid. Het betreft hier echter een aspect dat niet kan worden losgekoppeld van een sterkere betrokkenheid van de particuliere partners bij de voorbereiding en uitvoering van de maatregelen, zoals met name de in verschillende Lid-Staten toegepaste globale subsidies laten zien.

Het is uit politiek oogpunt van belang dat het communautaire optreden, met name op structuurgebied, duidelijker zichtbaar wordt voor de burgers. Dit belangrijke element van de opbouw van Europa biedt een gelegenheid om de publieke opinie in de Unie nauwer bij het beleid te betrekken, waarbij de aandacht dient te worden gevestigd op de betekenis van de economische en sociale cohesie, onder meer voor de werkgelegenheid, een aspect dat bij uitstek van algemeen belang is.

2) De Commissie constateert echter dat qua opzet en qua praktische toepassing sprake is van een onvolledige valorisatie van het politieke, economische en sociale partnerschap, ook op het niveau van de nationale overheden. Nog steeds immers is de inschakeling van de plaatselijke overheden, van de sociale en in verenigingen georganiseerde partners en van de bedrijven vaak onvoldoende en altijd te formeel. Op dit gebied moet dus voor een versterking worden gezorgd door :

a) verrijking van het ruimtelijke partnerschap : organisatorisch gesproken gaat het erom een traditioneel partnerschap van het verticale type tussen nationale, regionale en plaatselijke overheden beter te integreren met een horizontaal partnerschap tussen de betrokken partijen uit de overheids- en de particuliere sector, zulks op het meest geschikte geografische niveau.

In de eerste plaats moet worden gestreefd naar verbetering van het effect dat de maatregelen ter plaatse sorteren. Voor goed uitgewerkte opleidingen, voor flankerende maatregelen bij infrastructuurwerkzaamheden, voor dienstverlening ter ondersteuning van het MKB en voor een betere oriëntering van de steunregelingen voor bedrijven is een minimale decentralisering van de voorbereiding en uitvoering van de maatregelen vereist. Verbetering van het verticale partnerschap tussen de verschillende overheidsniveaus lijkt dus zeer wenselijk : te vaak is het plaatselijke niveau ondervertegenwoordigd of wordt het zelfs niet bij het werk van de toezichtcomités betrokken.

b) uitbreiding van het economische partnerschap : tegelijk mag niet uit het oog worden verloren dat het partnerschap ook een horizontale dimensie moet hebben : steunmaatregelen voor de particuliere sector, op onderwijsgebied en voor OTO kunnen niet worden geconcipieerd en ook niet worden toegepast zonder de actieve medewerking van de economische en sociale partners, en met name van de sociaal-professionele organisaties (MKB, ambachtelijke bedrijven, zorgsector). Voor de maatregelen op het gebied van sociaal-economische stimulering, de bestrijding van uitsluiting, de ondersteuning van de nieuwe bronnen van werkgelegenheid en de gelijkheid van kansen geldt hetzelfde ten aanzien van het verenigingswezen in ruime zin.

Voor de dagelijkse gang van zaken betekent dit dat naast de toezichtcomités ook minder formele fora, met een evenwichte deelname van mannen en vrouwen, moeten worden ontwikkeld waar wordt nagedacht en voorstellen worden gedaan, zodat ideeën op adequate wijze onder de aandacht van verantwoordelijke instanties kunnen worden gebracht en er gelegenheid is voor het bespreken van de op een geografisch gebied betrekking hebbende projecten die relevant zijn voor de werkgelegenheid. Een dergelijk "verrijkt" partnerschap mag echter geen bron van verwarring zijn : de nationale autoriteiten dienen zich toe te leggen op het vervullen van een scheidsrechtersrol, op de bewaking van de algemene coherentie en op de ontwikkeling van instrumenten voor de evaluatie van de projecten.

De Structuurfondsen en het partnerschap

Uit de analyse blijkt dat de situatie op dit gebied zeer sterk uiteenloopt, niet alleen van Lid-Staat tot Lid-Staat, maar ook per doelstelling :

1) Organisatie van de toezichtcomités

a) Doelstelling 1

Er bestaan enkele voorbeelden van een partnerschap dat is verruimd op het niveau van subcomités. Zo zijn in de Spaanse regio Andalusië de regionale autoriteiten en de sociale partners in het subcomité bijeengebracht met het oog op een dialoog over de problemen inzake economische ontwikkeling en het scheppen van werkgelegenheid.

Een andere techniek voor de organisatie van het sociaal-economische partnerschap bestaat erin dit partnerschap volledig te laten aansluiten bij het ruimtelijke patroon dat het uitgangspunt vormt voor de programmering en uitvoering van de maatregelen. In enkele Lid-Staten (Ierland en Italië) leidt dit model ertoe dat de sociaal-economische partners worden ingeschakeld op het tweede niveau: dat van de operationele programma's. Er kan zelfs sprake zijn van een derde niveau, waarop comités die zijn ingesteld door plaatselijke overheden (Ierland), zich met hun geografische werkgebied bemoeien op basis van een nog verder verruimd partnerschap. In de toezichtcomités in het Verenigd Koninkrijk is de rol van de sociaal-economische partners te beperkt. Wat de regio's Merseyside en Highlands and Islands betreft, is het feit dat de particuliere sector niet bij een en ander wordt betrokken, onderwerp van discussie.

In Duitsland is vooruitgang geboekt bij de instelling van subcomités per deelstaat waarin de sociaal-economische partners zijn opgenomen. De minister-presidenten hebben echter gezegd dat het in hun bedoeling ligt de sociaal-economische partners alleen te informeren over het verloop van de programma's en hen er niet verder bij te betrekken.

Aangepaste technische bijstand is een ander middel om de mogelijkheden van het toezichtcomité te vergroten. In Spanje staat bijvoorbeeld een multidisciplinair team ter beschikking van het toezichtcomité voor het verstrekken van deskundige adviezen over de EFRO- en ESF-maatregelen en dit team brengt regelmatig verslag uit aan het toezichtcomité.

b) Doelstelling 2

In de gebieden van doelstelling 2 is sprake van een veel intensiever sociaal-economisch partnerschap. Goede voorbeelden ervan zijn te vinden in Denemarken, België en Nederland, ook al bestaan er tussen deze landen bepaalde verschillen wat het besluitvormingsproces betreft. Aan de andere kant moet erop worden gewezen dat in het Verenigd Koninkrijk de sociale partners niet bij het toezichtcomité worden betrokken en de plaatselijke gekozenen er slechts in beperkte mate in zijn vertegenwoordigd.

In sommige gevallen is de Commissie lid van zowel het comité voor de selectie van de projecten als het toezichtcomité, wat het haar mogelijk maakt reeds van tevoren de aandacht op een wenselijke beleidskoers te vestigen. In andere gevallen beslist het toezichtcomité over de selectie van de projecten op voorstel van technische en financiële comités (b.v. in België).

Ook in sommige gebieden van doelstelling 2 wordt met subtoezichtcomités gewerkt (b.v. in Spanje).

De techniek van inschakeling van de sociaal-economische partners op een tweede niveau wordt toegepast in Frankrijk, waar deze partners bijvoorbeeld een gegarandeerde vertegenwoordiging hebben in de economische en sociale raden van de regio's, maar volledig zijn uitgesloten van deelneming aan de toezichtcomités.

Een interessant voorbeeld van een ruime vertegenwoordiging van de sociaal-economische partners in de toezichtcomités is te vinden in Luxemburg, dat dit model ook toepast voor doelstelling 5b. In dit land hebben naast de traditionele leden ook de kamers van koophandel en de beroepskamers zitting in de toezichtcomités.

Voorts wordt in Spanje, België en Nederland technische bijstand aan de toezichtcomités verleend.

Tenslotte is in Nederland een stuurcomité opgericht om de programma's van de doelstellingen 2 en 5b te coördineren en zoveel mogelijk voordeel te trekken van de combinatie ervan.

c) Doelstellingen 3 en 4

Wat de maatregelen in het kader van de doelstellingen 3 en 4 betreft, heeft de Commissie er bij de onderhandelingen over de CB's en bij de uitwerking van de reglementen van orde van de toezichtcomités op aangedrongen de economische en sociale partners bij de werkzaamheden van deze comités te betrekken. Voor doelstelling 4 is er in het bijzonder naar gestreefd niet alleen de sociale partners in de toezichtcomités op te nemen, maar ook de economische partners, en met name de instellingen op handelsgebied en het MKB (Duitsland, Frankrijk, Nederland).

2) Rol van de toezichtcomités

Er is een algemene tendens om de toezichtcomités in sterkere mate bij het beheer van de regionale of plaatselijke programma's te betrekken via daartoe opgerichte netwerken. In Spanje en Ierland wordt ook gediscussieerd over de regelingen en de homogene methoden die nodig zijn om aan de diensten van de Commissie de gegevens te kunnen verstrekken die deze verlangen op het gebied van het effect van de maatregelen op de werkgelegenheid.

Om de rol van de economische en sociale partners verder te kunnen ontwikkelen is het belangrijk dat deze partners daadwerkelijk bij een en ander worden betrokken en de toezichtcomités kunnen in elk geval de aanzet geven tot een actievere samenwerking: de benaderingen die in enkele Lid-Statens worden toegepast om het partnerschap open te stellen (met name voor de economische en sociale partners), wijzen de weg die kan worden gevolgd om een en ander doeltreffender te maken zonder afbreuk te doen aan bestuurlijke bevoegdheden. Onder verschillende benamingen (seminar, technisch comité, raadgevend sectorcomité, subcomité, panel, werkgroep, enz.) komen minder officiële groepen regelmatig bijeen om van gedachten te wisselen over de perspectieven, belangen en inspanningen van alle betrokkenen.

Het betreft door de toezichtcomités beheerde aanvullende structuren die het mogelijk maken informatie en nieuwe beleidslijnen beter te verspreiden, de problemen en punten van zorg van de betrokken partijen beter in kaart te brengen, de analyses en bezinningsactiviteiten aan te vullen met bijdragen van deskundigen op de verschillende gebieden en zo overleg over de te verrichten werkzaamheden te bevorderen. Het Italiaanse model van overeenkomsten die worden gesloten voor een bepaald geografisch gebied, waarbij wordt uitgegaan van de werkgelegenheidsconcentratiegebieden, is waarschijnlijk de meest innovatieve en verst ontwikkelde vorm van dit verruimde en dynamische partnerschap.

Conclusies⁷

- 1) Het actieprogramma dat voortvloeit uit de in het vorenstaande geformuleerde krachtlijnen, vraagt om een gecoördineerde inspanning van alle partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van de structurele maatregelen. De Commissie van haar kant is, met volledige eerbieding van de doelstellingen van de Structuurfondsen, van plan de nodige politieke initiatieven te nemen om bij haar verschillende partners de aanpak te bepleiten die in dit document is uiteengezet.
Het is niet de bedoeling om bij de huidige stand van de programmering de onderhandelingen over de CB's/GPD's te heropenen. Waar het om gaat is dat enerzijds de flexibiliteitsmarge in de programma's zo goed mogelijk wordt benut, en dat anderzijds de toezicht- en evaluatiesystemen worden gestuurd in de richting van een geleidelijke toepassing van de in dit document aangegeven prioriteiten.
De met de Structuurfondsen belaste diensten moeten dus, met inachtneming van de specifieke situatie van de regio's, een gecoördineerde actie voeren om te bereiken dat de toezichtcomités die prioriteiten omzetten in concreet beleid. Daarbij zal bijzondere aandacht worden besteed aan de voorbereiding van de programmering voor de tweede periode van doelstelling 2 (1997-1999) en aan de halverwege de looptijd op te maken balans van de maatregelen. Voorts zal gebruik moeten worden gemaakt van de middelen die binnen de bestaande programmering beschikbaar komen, hetzij door de jaarlijkse toepassing van de deflator, hetzij als gevolg van achterstanden die in de begrotingsjaren 1994 en 1995 zijn ontstaan.
Om volledig rekening te kunnen houden met de vorenstaande aanbevelingen moeten ook de evaluatiesystemen en -methodologieën snel worden aangepast.

- 2) Met het oog daarop en geheel in het verlengde van die aanbevelingen stelt de Commissie voor om in de context van het structuurbeleid geografische partnerschappen voor de werkgelegenheid op te zetten, waarbij het gaat om partnerschappen tussen overheids- en particuliere actoren voor doeleinden die overigens ook het kader van de Structuurfondsen mogen overschrijden. Deze op het meest geschikte geografische niveau te sluiten partnerschappen zouden kunnen zorgen voor een gedecentraliseerde vertaling van de ruimtelijke aspecten van de met de Lid-Staten overeengekomen meerjarenprogramma's voor de werkgelegenheid.
Over de inhoud en de praktische uitvoering van deze partnerschappen zullen grondige multilaterale besprekingen worden gevoerd om rekening te houden met de situatie en institutionele gebruiken in elke Lid-Staat. In de comités van de Structuurfondsen is reeds een discussie begonnen en deze kan ook worden voortgezet in het kader van de komende Raadsvergaderingen en in het Europees Parlement. De Commissie is evenwel van mening dat een partnerschap voor de werkgelegenheid voor

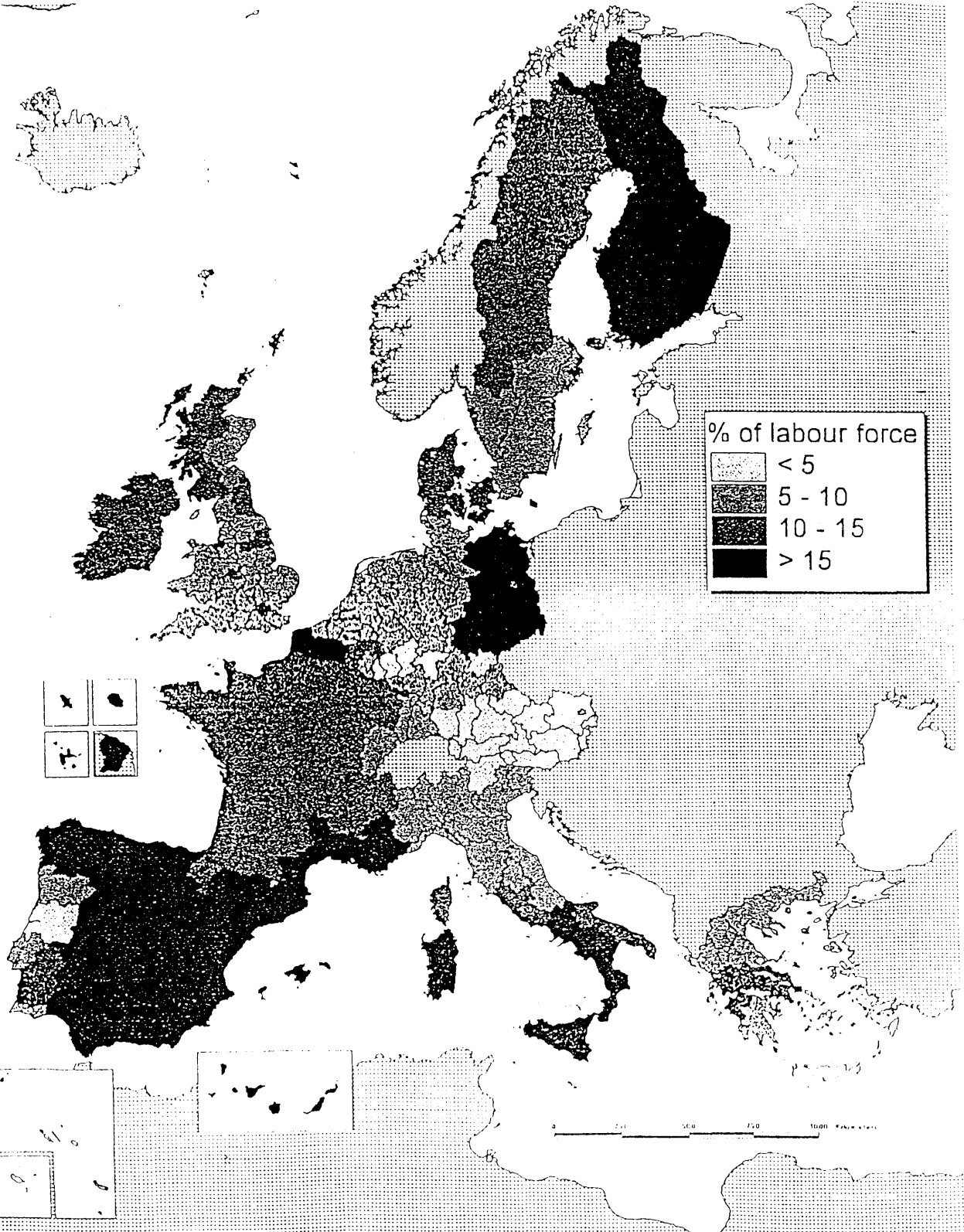
---

⁷ Tijdens de vergadering van 13 februari 1996 heeft het Comité van het Europees Sociaal Fonds zich akkoord verklaard met deze analyses en algemene beleidslijnen.

alle betrokken partners dient in te houden dat voor het betrokken geografische gebied een alomvattend diagnostisch onderzoek inzake de werkgelegenheid wordt uitgevoerd, uit welk onderzoek dan strategieën zullen voortvloeien die ten uitvoer moeten worden gelegd met inachtneming van het volgende: barrières tussen - met name bestuurlijke - actoren moeten worden weggenomen en innovatieve benaderingen dienen te worden bevorderd, met name door een systematische verspreiding van geslaagde experimenten.

Het gaat er dus om dat naar analogie van succesvolle experimenten elders in de Unie (Pact voor de werkgelegenheid in Andalusië, Charter voor de werkgelegenheid in het departement Deux-Sèvres, Regionaal ontwikkelingsplan in Ierland) een politieke dynamiek op gang wordt gebracht. Die mag geen overlapping zijn van het werk van de Toezichtcomités, maar dient een gespreks- en referentiekader te zijn waarbinnen er bij voorrang aandacht aan wordt gegeven om voor de ondersteuning van alle plaatselijke initiatieven voor ontwikkeling en werkgelegenheid gebruik te maken van alle mogelijkheden voor flexibiliteit die binnen de huidige programma's beschikbaar zijn.

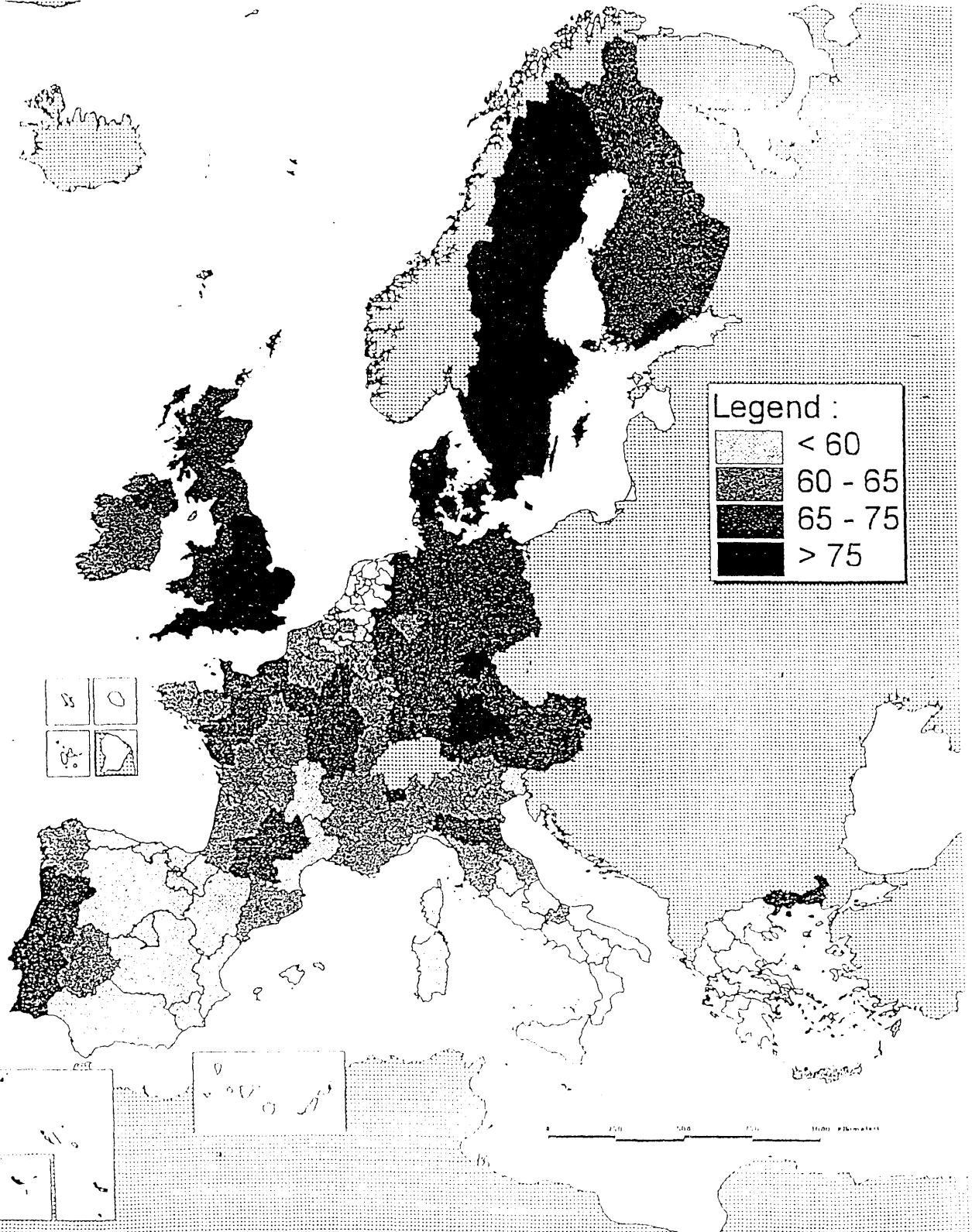
Unemployment rates, 1994

European Commission
Regional Policy and Cohesion
DG XVI-A4

Austria : unemployment rate for 1993
Réunion, Guadeloupe, Martinique, Guyane : average unemployment rate 1991-92-93

Participation rates, 1993

Legend :

	< 60
	60 - 65
	65 - 75
	> 75

Contribution des Fonds structurels aux dépenses de développement objectif 1 pour la période 1994-1999

Mécu prix 1994

	Belgique	Allemagne	Grèce	Espagne	France	Irlande	Italie	Pays-Bas	Portugal	Royaume Uni	Autriche *	EUR 11	%
Infrastructures	138	1106	6408	10628	610	1109	4420	36	4146	671	33	29304	31,2%
Transport	34		4002	6100	262	888	1742	31	1872	314		15244	16,2%
Télécommunications	12		252	418	1	37	418		276	20	4	1435	1,5%
Energie			864	624	8	70	312		426	190	4	2495	2,7%
Environnement & Eau	92	1106	624	3034	323	74	1867	5	1056	146	25	8328	8,9%
Santé			666	452	15	39	81		516			1770	1,9%
Ressources humaines	254	4261	3444	7462	595	2470	3184	40	4110	895	43	26713	28,4%
Education	21		1878	623	86	1007		28	1404		4	5048	5,4%
Formation	139	3648	1236	5974	465	1094	2209		2334	791	32	17890	19,0%
Recherche & Développement	93	613	330	865	43	368	975	11	372	104	7	3775	4,0%
Environnement productif	335	7973	3888	8023	753	1845	7168	56	5006	713	86	35845	38,1%
Industrie et services	252	4748	1008	3019	215	559	3708	22	2226	331	35	16088	17,1%
Agric. & Développement rur	50	3141	2040	3422	387	853	2341	22	1908	242	24	14405	15,3%
Pêche	0	83	150	1033	42	78	257	8	251	37		1940	2,1%
Tourisme	32		690	550	99	355	862	5	618	103	27	3313	3,5%
Autres	4	300	246	187	238	211	88	18	732	82	4	2104	2,2%
TOTAL	730	13640	13986	26300	2195	5634	14860	150	13994	2360	166	94014	100,0%

* Mécu prix 1995

45

	Mécú prix 1994											TOTAL	%	
	Allemagne	Belgique	Danemark	Espagne	France	Italie	Luxem- bourg	Pays-Bas	Royaume- Uni	Finland	Austria*	Sweden*		
Environnement productif	245	78	23	592	710	335	1	131	1038	48	24	42	3284	45,6%
Infrastructures de soutien	48	37	9	302	158	36		31	252	16	8	2	901	12,6%
Industries et services	24	17	8		254	49	1	36	248	10	10	13	671	9,4%
PME	162	12	1	290	150	191		30	330	17	2	18	1203	16,8%
Tourisme	11	10	5		148	58		34	207	5	3	8	489	6,8%
Sites industriels, aménagement et réhabilitation	119	16			154	77	2	41	189	0	0	0	599	8,4%
Environnement	65	11		214	282	57	2	5	138	7	0	0,24	782	10,7%
Zones urbaines, aménagement et réhabilitation	13	3		174	159	9				7	0		384	5,1%
Protection de l'environnement, infrastructures	52	8		40	103	48	2	5	138	0	0	0,24	398	5,6%
Ressources humaines	293	53	32	317	614	204	2	113	755	13	15	20	2431	34,0%
Formation, emploi	213	27	12	258	305	137	1	90	528	13	11	14	1608	22,5%
Centres de formation, équipements		9			67	5			39		2	1	123	1,7%
Recherche & Développement	79	17	20	59	242	63	1	23	188		2	5	699	9,8%
Assistance technique	11	4	1	8	25	11	0	9	22	1	1	2	95	1,3%
TOTAL	733	180	56	1130	1785	684	7	300	2142	69	40	64	7151	100,0%
(*) moy. 1995-98 en Mécú 1995														

9/2

Annexe 3C

Contribution of the Structural Funds to Objective 3 and 4 expenditure on Human Resources for the period 1994-1996/1999
 Contribution des Fonds structurels aux dépenses de Ressources Humaines objectifs 3 et 4 pour la période 1994-1996/1999.
 Beitrag der Strukturfonds zu den Auswendungen für Menschliche Ressourcen nach Ziel 3 und 4 für die Periode 1994-1996/1999.

Mecus 1994	BE	DK	DE	ES	FR	IT	LU	NL	UK	Total	%
Objective 3											
1. Occupational integration of long-term unemployed	133	144	952	495	724	423	6	577	562	4.015	40
2. Occupational integration of young persons	82	55	442	723	980	566	3	346	474	3.671	36
3. Integration of persons excluded from the labour market	124	68	77	188	705	132	10	0	360	1.654	16
4. Promotion of equal opportunities	26	0	160	62	18	105	1	0	90	461	5
5. Autres	29	6	50	0	135	91	1	0	15	327	3
Total	393	263	1.681	1.468	2.562	1.316	21	923	1.501	10.128	100
Objective 4											
1. Adaptation of workers to industrial change	24	12	105	369	300	321	1	156	0	1.287	94
2. Autres	2	1	0	0	0	78	0	0	0	81	6
Total	26	13	105	369	300	399	1	156	0	1.368	100

Note: Objective 3 in UK is agreed for 1994-1996; Objective 4 in BE, DK, DE, FR, LU is agreed for 1994-1996, no agreement for UK.

th

Annexe 3D

Contribution des Fonds structurels aux dépenses de développement de l'objectif 5a-pêche (hors objectif 1), 1994-99

Mécus 1994	B	DK	D	E	F	FI	I	L	NL	SE	UK	TOT
	24,5	139,8	74,6	119,6	189,9	23	134,4	1,1	46,6	40	88,8	882,3

DOCUP de l'Objectif 5b (1994-1999) : Allocation communautaire par axe prioritaire de développement (*)

MECU prix courant

Axe prioritaire	BE	DK	DE	ES	FR	IT	LU	NL	UK	total
Diversification agricole et sylvicole	20,3	14,7	224,2	297,9	683,8	331,5	0,7	15,2	64,8	1653,2
Diversification et développement des secteurs non-agricoles	22,8	12,9	321,7	96,2	508,6	168,3	0,9	58,1	305,7	1495,2
Protection de l'environnement	6,9	(**)	207,7	67,5	244,8	94,6	0,5	35,7	63,9	721,5
Tourisme	10,2	14,7	86,7	45,2	266,0	168,6	1,0	20,9	174,9	788,2
Développement local et rénovation des villages	3,9	(**)	146,1	68,6	205,9	7,2	2,0	1,1	69,0	503,8
Ressources humaines	12,9	10,6	219,6	88,6	286,3	120,9	0,8	17,2	132,1	889,1
Assistance technique et évaluation	1,1	1,1	23,0	(**)	43,9	12,6	0,2	1,8	10,1	93,7
total	78,1	54,0	1229,0	664,0	2239,4	903,7	6,0	150,0	820,5	6144,7

Axe prioritaire	BE	DK	DE	ES	FR	IT	LU	NL	UK	% total
Diversification agricole et sylvicole	26,0%	27,2%	18,2%	44,9%	30,5%	36,7%	11,2%	10,1%	7,9%	26,9%
Diversification et développement des secteurs non-agricoles	29,2%	24,0%	26,2%	14,5%	22,7%	18,6%	14,2%	38,7%	37,3%	24,3%
Protection de l'environnement	8,8%	(**)	16,9%	10,2%	10,9%	10,5%	8,8%	23,8%	7,8%	11,7%
Tourisme	13,1%	27,2%	7,1%	6,8%	11,9%	18,7%	16,4%	13,9%	21,3%	12,8%
Développement local et rénovation des villages	4,9%	(**)	11,9%	10,3%	9,2%	0,8%	34,1%	0,7%	8,4%	8,2%
Ressources humaines	16,6%	19,6%	17,9%	13,4%	12,8%	13,4%	12,8%	11,4%	16,1%	14,5%
Assistance technique et évaluation	1,4%	2,0%	1,9%	(**)	2,0%	1,4%	2,5%	1,2%	1,2%	1,5%
total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

(*) Programmes approuvés par habilitation

(**) Les actions relevant de cet axe sont intégrées dans d'autres axes prioritaires.

bh

Annexe 3 F

Contribution des Fonds Structurels à
l'Objectif 6 (1995-1999)

	Finlande	Suède	Total	Mecu 1995	
					%
Infrastructures de base	0	13	13	1,6	
Secteur productif	347	152	499	61,1	
Ressources humaines	104	64	168	20,5	
Recherche et développement	114	23	137	16,8	
TOTAL	565	252	817	100,0	

ISSN 0254-1513

COM(96) 109 def.

DOCUMENTEN

NL

13 04

Catalogusnummer : CB-CO-96-117-NL-C

ISBN 92-78-01680-2

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen

L-2985 Luxemburg

51